

DIVATVILÁG

Szépirodalmi és divatlap

a magyar hölgyek számára.

<p>Megjelenik havonként kétszer: 8-kán és 23-kán. Minden számhoz melléklet.</p>	<p>Szerkesztőség: József-külváros, 5-sz-uteza, 4-dik sz. Kiadó-hivatal: Egyetem-uteza 4-dik szám alatt.</p>	<p>Előfizetési ár: egész évre 8 ft., félévre 4 ft., negyedévre 2 ft. A Regélővel együtt: egész évre 12 ft., félévre 6 ft., negyedévre 3 ft.</p>
--	---	---

NŐK KÖRE.

Általános divattudósítás.

Midőn a nap forró leheletét hűs szellő váltja fel; mikor a virágok utolsó balzsamos illatukat az ég felé küldik és a földmíves gondjainak és fáradságainak jutalmát betakarítja: akkor a hálás emberi szívnek is örömteljesen kellene feldobognia a gazdag isteni áldásra tekintve, ha nem vegyülne gyakran a hálaérzet közé a legkeserűbb buis! A szép idény, mely annyi reményt valósit — az áldást adó, gyümölcstermő — fájdalom! nem egy nemes ember-életet is érlel meg a másvilág számára s fájdalmas sebeket ejt a hátramaradottak szívére. A halandóság legnagyobb ama időszakban, mely közvetítőleg áll a nyár és tél közt, s pazarul osztja annyinak gazdag áldást, annál keserűbbnek tűnik fel az egyesek fájdalma, minél hangosabb a többiek öröme. Bármily nehezére esik is a bútéljes léleknek, fájdalomtól, ha csak perczekre is, elválni és az illemre némi figyelmet fordítani, de a régi törvényt mindenki elismeri, s aláveti magát annak: hogy a külszín is a benső hangulat jellegét viselje.

Mióta a fekete minden öltözékhez használtatik, annál inkább tekintetbe kell vennünk a gyász-öltözékhez való kelméket és a többi mellékes szükségleteket. A mély gyászhoz csak fénytelen kelme választandó, tibet, kasmir; a ruhát lehet szabását illetőleg, az általánosan uralkodó divat szerint rendezni, a nélkül, hogy annak szélsőségeit követnők.

Krepp-diszitmények vagy a ruha kelméjéből vágott rézsutos csikok is használhatók. Gallér, kézelő vagy alsó-ujjak szintén kreppből készítenők, fekete kasmir-paletot gyöngy nélkül, vagy fénytelen kelméjü nagykendő hasonló rojttal. A fekete krepp-kalapra hosszú krepp-fátyol jön, tiszta fekete keztyű és fekete szélü zsebkendő egészítik ki a gyászöltözéket.

A félgyászhoz való átmenetelt közvetíti a fekete tafota, fekete csipkével diszítve; ebből lehet a gallér és kézelő is, mire aztán fehérek következnek. Ha aztán kissé élénkebb színü diszitményekhez akarunk vissza térni, ezt igen könnyítik a lila számtalan színezetei. A félgyászhoz lehet fekete vagy fehér crepp-kalapokat viselni lila-virággal, leginkább árvácskával vagy ibolyával; avagy lila-szalaggal diszítve. Fekete és fehér színvegyületü kelmék az előtt csupán félgyászhoz használtattak, de miután most általánosan viselik, a kalapnak, zsebkendőnek, keztyűnek jut azon feladat, az öltözéknek a a félgyász jellegét adni. A zománczozott ezüst ékszerek, melyek minden szépségök daczára távol vannak minden fitogtatástól, és a most divatba jött ébenfából faragottak igen alkalmasak a gyászhoz; különösen az utolsók nagyon ajánlhatók a legmélyebb gyászhoz is. Jelenleg órákat is készítenek már ezen anyagból ezüst számokkal és mutatókkal antik stylben.

Ha végre az idő folytán a sajgó seb némileg beheged s a szem ismét kibékül az

élénkebb színekkel, s a komor öltözék viselője végre belátja, hogy családjának derültebb látványt kell nyújtania, akkor könnyen lehet a fekete ruhákat megváltoztatni, úgy hogy senki sem sejtetheti előbbi szomorú céljokat.

A fekete ruhák iránti előszeretet, mely mióta a divat azokat a legderültebb célokra engedi használni majdnem rögeszmévé vált, s a színes diszitmények alkalmazásának fölötte tágas tér nyílik, de a legkedveltebb mégis a biborvörös és világos — vagy kukoriczasárga; ugyszintén láttunk egy biborszínű foulard-ruhát 15 centimeter széles fodorral, melynek 4 centimeter széles fejét az alsó redőktől 3 centimeter széles fekete gyöngysujtás választá el. A rövid felső fekete szoknya alsó részén a varrások mintegy 12 centimeterre nyitva maradtak s kihajtva valának vörössel bélelve; ehhez hasonlóan a paletot alsó varrásai is, mely szintén fekete selyemből volt.

Barna és kukoricza-sárga színek is szépen megegyeznek, miután hölgyeink oly nagy előszeretettel viseltetnek az utóbbi szín iránt.

A hosszú salon-ruhákra ismét sok fodrot alkalmaznak; hol keskenyeket és sokszor ismételve, — hol csak egy térdig érőt. Fölötte sok kelme azonban nem kell erre, mert csak egyoldalú redőkbe vannak rakva.

A gyöngydiszitmények még mindig fentartják magukat, s nem csak feketében, de más színekben is, a diszítendő tárgy színéhez illően látjuk alkalmazva.

Párisban nagyon viselik a színes selyemmel himzett ruhákat, melyek azonban csak salonban viseltetnek; ezen diszitésmód kététségkívül a legszebbek, — de egyszersmind a legdrágábbak közé is tartozik.

A mint látszik, hölgyeink már kissé megunták a magas topányok sok fűzését, mert a nyári kelméből készült lábbelik a legújabb divat szerint többnyire gombokkal láttatnak el; a fehérítetlen vászon-topán gyöngyház gombbal nagyon kedvelt a szürke színezetű ruhákhoz, míg a barnákhoz özbarna bőrlábbeli fekete tűzéssel vagy himzés-sel használtatik.

Még egy különös új divatcikket kell emlitenünk, mely jelenleg az egész elegáns világ kegyében részesül, tudnillik — az orosz bagariát, melynek szagát jobban kedvelik a legfinomabb illatnál. Ezen előszere-

tet a világkiállításnak köszönheti eredetét mert ott a legékesebb, legelegánsabb, bagariából készült tárgyakat láthatni, melynek azonban nem szabad barnának lennie, hanem vörösnek.

Vannak ott sétabotok, lovagostorok, íróeszközök, napernyő-nyelek erszények, albumok, óralánczok, tárczák, olló-, pecsét-nyomó- és késnyelek, varró kosarkák, legyezők, — mind bagariából.

Tisztelt olvasónőink figyelmébe ajánljuk: *Margó* és *Kuzma*, csipke-, fehérnemű- és férfidivatcikkekben álló raktárát, hol mindennemű mousselin- és csipkefüggönyök, csipke-kendők, fehér és színes zuávíngék igen csinosan és a divat igényeinek megfelelő recze- és kelme-krinolinok, gyász-cikkek, gallérok, kézelők, színes és fehér alsó-szoknyák jó minőségben és jutányos áron kaphatók. Boltjuk a Deák-utcában (azelőtt Nagyhíd-utca) van a „Fehér hajó”-nak átellenében. K. BENICZKY IRMA.

A szabásminták magyarázata.

- I. sz. Mullblouse à la juivé. (Zsidónő-féle.)
- II. sz. Ing, 2—3 éves fiuk számára.
- III. sz. Ing, 6—10 hónapos gyermekek számára.
- IV. sz. Hálófőkötő.
- V. sz. Női ing nyitott vállal.
- VI. sz. Ékbe szabott alsó-szoknya.

Ezen minták szabásait, ugymint azoknak tüzetes leírását és készitési meg összeállítási módját lapunk október 8-kán megjelenő száma hozandja.

A beteg gyermek ápolása.

Rudorf E.-től.

Bármily odaengedéssel és figyelemmel örködött is az anya gyermeke fölött, előbb-utóbb mégis jönni fog az óra, melyben aggodva dobogó szívvél állandó ágyánál, és a lázas kezecskék, a rövid lélekzet, a lángoló orcák valami jelentékenyebb betegség közeledését hirdetik. Néhány rövid nap vagy hét után tán elnémult a vidám csevegés, mely őt annyira boldogítja, és a kedves szemek lezáródtak örökre.

Az emberi természetben fekszik az, mely az élethez ragaszkodik, ugymint a mély szeretetben, melyet egy kimondhatlan drága lény iránt érezünk, hogy ugyszólván nem vagyunk képesek annak elvesztését felfog-

hatni, és azt véljük: ha ezt vagy azt tettük vagy hagytuk volna, a szörnyű vész nem tört volna ránk. Hogy a mélyen sebzett anyai szív ily önkínzó mozzanatait kikerülhesse, s attól ment legyen, hogy a szent emléket sötét árny homályosítsa el, mely a szeretett gyermek életére vonatkozik, — rövid utmutatást óhajtok az anyáknak adni, mihez tartsák magukat a betegápolásnál.

Az anya, ki gyermeke természetét ismeri s szokásait figyelemmel észlelte, azonnal fogja tudni, ha az megbetegszik; mert a különbség egy beteg és egy egészséges gyermek közt oly nagy, hogy még a figyelmetlennek is feltűnik.

„Ha a gyermek egészséges, akkor csupa élet és öröm meg vidorság, — mint csecsemő anyja vagy dajkája karjaiban ugrálva, viczkándozva, mindenre mosolyogva, életkedvében ujjongva, — mint nagyobb gyermek szaladgálva, pajzánul futkosva, nevetgélve, ingerkedve, vagy ha komolyabb hangulatu, nagy fontossággal foglalkozva játékával. De ha valami betegség áll be, — akkor a gyermek elveszti először vidámságát és örömtelt tekintetét, ámbár még akkor is néha bágyadtan megkísérti a játékot. A csecsemő nem követi tekintetével anyja vagy dajkája szemét, mint máskor tevő, de annál erősebben ragaszkodik hozzá s egy pillanattig sem akarja, hogy karjáról letegye. S ha a betegség növekszik, ingerlékeny lesz anynyira, hogy semmitsem lehet kedvére tenni.

Szomjan van s inni kér, de semmisen izlik, a mit adunk neki, és kedvetlenül löki el a poharat, melyben enyhítő italt nyújt neki a szerető anya.“

A szegény kis teremtes beteg, de az ilyen betegségi jelek napokig tarthatnak, mielőtt az orvos, ki nem maradhat hosszabb ideig a beteggel, meghatározhatná, micsoda betegség fog kifejlődni. Az anyának kell tehát nagy figyelemmel észlelni a kivételes állapotot és jelenségeket, hogy az orvosnak érthető, körülményes jelentést tehessen.

Boldog az anya, kinek oldala mellett tapasztalt, szeretetteljes orvos áll, ki naponkint sőt többször is vigaszt és szükséges utasítást kap tőle. Hányan vannak falun, távol a várostól, kik csak három — négy nap i időközben beszélhetnek az orvossal, ha a veszély nem felette nagy, — és az avatlan nem határozhatja azt meg soha, — és így

saját tapasztalásukra és ismereteikre vannak utalva.

Dr. West Károly, a londoni gyermekköroda igazgatója, az ápolónőknek „*A beteg gyermekek ápolása*“ czimű könyvében szükséges utasítást és oktatást ad: mire kell a beteg gyermekeknél ügyelniük, hogy az orvos tökéletes jelentést kapjon; a jelenségeket felismerni tanítja, melyekkel a bőrkütegek beállnak stb. Azt mondja ő: „Hangos sirás az egyetlen nyelv, mely által a csecsemő fájdalmait kifejezheti, ugymint a mosolygás és ujjongatás-szavak nélkül is örömet hirdeti. A csecsemőnek betegnek kell lennie, ez az egész, a mit az egyik sirásából ért; egy másik, ki már sok beteg gyermeket látott, már többet fog abból kivehetni s képes lesz megítélhetni: fejében, mellében, vagy gyomrában van-e baja. A gyermek, kinek has- vagy gyomorfájása van, nagyon, hosszan és hangosan sir s könnyei sűrűn hullanak; most egy pillanatra elhallgat s aztán újra kezdi, lábait összehúzza, és a mint a fájdalom elmúlik, azokat ismét kinyújtja s gyenge sóhajtások közt álomba merül.

Ha mellgyuladása van, nem sir hangosan s nem könyez; de minduntalan, különösen ha mélyebben lélekzett, vagy rövid, szaggatott köhögés után röviden kiált fel, de rendszeren félbeszakítja, vagy azért, mert nem használhatja lélekzetét a sirásra, vagy mert a megerőltetés fájdalmat okoz.

Ha a baj a fejben van, a gyermek éles, átható sikoltásokat lök ki s néha halk nyögést vagy panaszkodást, vagy épen semmi hangot nem ad, és ott fekszik tompa álomban, érzéketlenül.“

Ugy, a mint itt a sirás különbsége különböző betegségeket jelent, a köhögésnél is például arra kell ügyelni, kemény-e vagy könnyű, sokáig tart-e vagy visszatérnek-e rohamai, micsoda időközben szoktak ezen rohamok ismétlődni s kíséri-e a köhögést valami különös hang.

A jelentésekre nézve fölötte jó, ha egy papírvet öt szakaszra felosztva, jegyzéket csinálunk:

1) az eledelről, melyet a gyermek magához vett, megjegyezve az időt, melyben az történt;

2) az álomról, csendes, mély vagy gyakran félbeszakított volt-e, felriadt-e a gyermek hirtelen álmából, összerezzen-e, félrebeszél-e;

3) az orvosságról, milyen időközben adatott be s nem gátolta-e a betegnek nyugodt álma a beadást a rendelt órákban;

4) a kiürülésekről, (ezeket ugyan azonnal el kell távolítani a betegszobából, hanemeltétlenek, hogy az orvos megtekintse);

5) különös pontokról és jelenségekről, melyekre az orvost figyelmeztetni akarjuk.

Ne higye azt egy anya sem, hogy emlékezőtehetsége elég hű, és nincs szüksége az ilyen kisegítőre. Az emlékezőtehetség szenved leginkább valamennyi szellemi tehetségek között a testi s lelki megerőltetés által, s gyakran tapasztaltam, hogy nagytehetségű nők az aggály és virasztás által annyira kimerültek, hogy kénytelenek voltak észrevételeiket, valamint az orvos megrendeléseit feljegyezni.

Az éjjeli órákban, hol a betegség minden jelensége aggasztóbb jeleket szokott öltetni, leginkább szükséges minden változást feljegyezni.

A hus.

Dr. Scharlaütől.

Az állatok husa oly tápszert nyújt az embernek és husevő-állatnak, melynek csak csekély változásokon kell átmenni, hogy a vér tojásfehérnyéjévé és az izmok rostanyagává váljék. Vegyük a marhahúst, mint ezen tápszernak képviselőjét szemle alá ez áll:

730	rész vízből,
20	— zsírból,
30	— tojásfehérnyéből,
164	— feloldhatlan rostból,
6	— enyanyagból,
30	— husanyagból (creatin).

Ha a feloldhatlan rostanyag sósavval kezeltetik, akkor feloldatik a tojásfehérnyével izom anyagá összekötött phosphorsavas mészföld, és a rost tojásfehérré változtatik. Ezen egyszerű eljárás az emésztés alatt történik, mert akkor, mint tudjuk, sósav választódik a gyomor nyálka-bőréből.

A husneműek a hideg vízben többé vagy kevésbé felolvasztható anyagok, s a nagyobb vagy kisebb zsirtartalom és az állat ételme által feltételezett sajátos iz szerint különböztetnek meg.

Minél soványabb a hus, annál több zsiranyagot igényel elkészítése; így egy darab marhahussal meglehetősen sok zsiradékot ehetünk meg a nélkül, hogy a zsirsav kép-

zése a gyomornak alkalmatlan lenne. Legtáplálóbb a hus, ha rostélyon sütik és folyvást zsirral vagyis jó irósvajjal kenik.

A halak husa sokkal több vizet tartalmaz, mint az emlős állatoké, tudnillik súlyának $\frac{1}{5}$ -de viz.

A halak főzve fölötte jóízű levest adnak, ha hideg vízben teszik fel. De ha nem akarunk hallevest készíteni, hanem a hust minden tápláló lényegeivel az asztalra adni, akkor tegyük azt erősen forró, minden hozzá tartozóval ellátott lébe s hagyjuk kevés ideig forni, vagy süssük meg zsirban. A füstölt halak sokkal kevesebb tápanyagot tartalmaznak mint a sültök, mert besózásnál annak legnagyobb része elvész. Száritott halakat, mint például a tökehalat sokáig kell vízben áztatni, hogy puhára lehessen megfőzni. Hogy e szerint csupán a megemészthetetlen rostanyag marad meg, azt az eddig nyert ismeretek nyomán nagyon jól tudjuk.

Fiatal állatok husában több tojásfehérnye és kevesebb rostanyag van, azért ez gyöngédebb; vén, elcsigázott marhának ellenben fölötte kemény szívós husa van. Ha azt akarjuk, hogy az állatok husa puhább legyen, akkor tovább kell állnia, vagyis szabadon függnie hogy a kezdő szétbomlási folyam az izmokban ezeknek sajátosságait megváltoztassa, s a rostanyag tojásfehérnyévé váljék, tudjuk bizonynyal hogy ez így történik. Ha az állatokat nagyon meghajtották haláluk előtt, s ha kevés vért veszítettek, akkor ezen szétbomlás igen hamar kezdődik s gyorsan tökéletes rothadásba megy át. Ha ezt nem akarjuk, akkor ezen szétbomlásnak hideg helyen, jégveremben, kell történnie. Ha nyáron ilyen hus a meleg levegőn marad, akkor a rothadás fölötte hamar beáll, mert már előkészített.

Az állatok belei általánvéve ugyanazon alkatrészekből állnak, mint a hus. A vér is, melyet folyékony husnak nevezhetnénk, majd épen azokból van összeállítva. A vért vagy leves-alakban, vagy sütvé zsirral és hussal eszszük; ugymint a véres hurkában. A véres hurkában sok szalonna legyen, hogy a vér és szalonna közti viszony illően képviseltessek. Ebből látjuk, hogy a szakácsmesterség helyes ösztöne jóval megelőzte a táplálási tan teoriáját. A véres hurka, sok szalonnával, vagy annak hiányában sovány és kövér husvegyüléssel, kitűnő tápszer.

A spártaiak fekete levese vérleves volt, s ezen nép erőteljes testalkotása és kitartó bátorsága, a czélszerű tápláláson alapult.

Helgoland szigetén nagy ritkaságok közé tartoznak az emlős állatok husából való étkek; a nők ott majdnem csupán halból élnek, míg a férfiak többnyire halászok és hajósok lévén, gyakran járnak Hamburgba és ott pótolják az elmulasztottakat.

Azért az odavaló nők mind vérhiányban szenvednek, sápadtak, gyengék, fejletlenek, s hamar megvénülnek.

Általánvéve nem igen nagy a különbség a husneműek táperejét illetőleg, mert, miután a rost-anyag tojásfehérré változtatható, ugy csak ezen anyagok tartalmát lehet számításba venni. Csupán a halus — mint már említettük — tartalmaz több vizet mint a többi állatok husa.

A mi ellenben a husnak könnyebb vagy nehezebb emészthetését s az arra szükséges időt illeti, ezt egészen részint a rost-anyag nagyobb vagy kisebb mennyiségétől, részint a hus rost-anyagának és tojásfehéreinek elkészítettése általi megváltoztatásától függ.

A híres élettudós (physiolog), Dr. Beaumont, számtalan kísérleteiből kitűnik, mennyi idő kell a különféle itt feljegyzett tápszerek megemésztésére:

Tápszert:	Készítésmód:	Emésztési idő:
		(óra) (perc)
a belek	pörköltén	1 —
disznólábak	főttén	1 —
vadhús	sülve	1 25
tej és kenyér	hidegen	2 —
sertés-hús	pörköltén	2 30
osztriga	nyersen	2 45
„	párolva	3 30
marhahús	sülve	3 30
„	főve	4 —
„	besózva	5 30
sertéshús	füstölt	5 15
„	főtt	4 30
„	sülve	3 15
juhús	pörköelve	4 15
tojás	keményre főtt	3 30
„	lág	3 —
tyúkhús	főttén	4 —
borjúhús	sülve	4 —
hús-leves	főzeléssel	4 —
vajas kenyér	kávéval	4 15
kenyér	szárazon	3 45

De az emésztésre befolyást gyakorol a napnak ideje is s pedig annyiból, hogy az sokkal gyorsabban, — gyakran 60 percczel előbb, bevégződik a reggeli órákban.

Konyhaszat.

Kisült zsemlye velővel.

A borju velőt kevés só és borssal zsirban jól párologtatván, ki hagyjuk hűlni. A zsemlyének külső kemény héját lereszelve, s azt ujjnyi vastag szeletekre vágva tejben megáztatjuk s egy-egyre velőt téve — egy másik darabkával befödjük — s így tojásban és zsemlyemorzsában jól megmártogatva forró zsirban kisütjük.

Ez igen izletes leves utáni ételül, vagy pedig finomabb főzelékre, ugy mint: zöld vagy áttört borsó, kalarábi vagy sárgarépára felrakatul szolgál.

Úszó gombóc leves.

Habarj össze 4 egész tojást ebbe habarj 6 kanál tejet, 6 kanál olvasztott vaját, kevés sót és tört szerecsenndióvirágot. Tedd ezt mind egy kasserolba s liszttel addig keverd gyenge tűzön, míg a gyurma a kasseroltól elválik. Azután hagyd meghűlni, és keverj közé még négy egész tojást, ha meghült. E gyurmából készíts kis gombóczkákat, s főzd be a levesbe.

Magyar halles.

Több halnak tüdejét, máját, ikráját, tejét, s néhány apró halat főzz meg fele viz-, fele eczetben, adván hozzá csöves paprikát, egész borsot, vörös hagymát, babérlevelet s kakukkfvet; ha mind jól megfőtt, szűrd le, az ikrát, máját és tejet aprózd össze, s tégy a tálba koczára vágott s kirántott harcsát, rántott csukamáját, a leszűrt levét habard össze a szükséges mennyiség szerint 4–6 tojás sárgával és néhány kanál jó tejfellel, hagyd felforrni, s tálald a fenleirt halfélékre; hogy szemes legyen, tégy forró zsirba, melyben vöröshagyma sült, szép piros paprikát, s azt csepegtesd a levesbe.

Havi teendők.

Az ős közeledik, s a télire valóknak elrakása sok gondot és munkát ad a szorgos gazdasszonynak, s mily örömmel sürög-forog, mily meglelégedéssel nézi fáradalmainak gyümölcsét; a mező, a kert adózik neki mindennel, a mi éléstárának, pinczéjének felszerelésére szükséges, hogy gond nélkül nézhessen a hosszú rideg télnek elébe; és mily kellemes jóérzet fogja el lelkét, ha minden rendén van; ott a szellős kamrában a befőttek, gyümölcs-szörpök, lekvárok rendesen az illető felirattal ellátott üvegekben, — itt a válogatott, télire eltett tojás, amott porcellán — vagy üveg edényekben a szép színű szintén télire eltett írósvaj, a szép világos barnára füstölt izletes sonkák, hizott ludmellek és czombok s egyéb füstölt husneműk, a rózsaszín gyöngö-

szalonna itt ismét a bödönyök teli szép fehér ikrás disznó- és ludzsirral, a padláson mindenrendbeli liszttel megtöltött ládák rudakra felhányt tiszta zsákok, melyek télen át nem használtak; a pinczében a szépen rendesen elrakott zöldségnek, a tisztán tartott káposztás hordók teli finom ropogós, jóízű káposztával, — mindenütt rend és tisztaság, s mindez saját szorgalmának, gondosságának, rendszeretetének, takarékoságának gyümölcse!

Vajjon nincs-e jogszerű oka rá, hogy lelke büszke önérzettel teljék meg? . . .

E hóban is folyvást szedjük az érett magvakat a kertben, szárítsuk, tisztítsuk és tegyük el; ha az idő kedvező, még most is kell téli paréjt, és salátát vetni; téli káposztát szintén e hó elején.

A gyümölcsös kertben most egymásután érik a gyümölcs; a kora gyümölcs azonban nem áll el sokáig, s legjobb azt eladni, vagy ha fölötte olcsó lenne, megszáritani, és pálinkának felfőzni. A téli gyümölcsöt hagyjuk nagyon jól megérni mert csak úgy áll el egész télen.

A hol komlót természetnek, ott most annak leszedésével foglalkoznak, mert e hóban megérik.

A káposzta alsó, sárguló leveleit le kell szedni és a fejös tehéneknek adni, úgy mint a burgundia leveleket is, de ebből ne adjunk nekik nagyon sokat, s más eledellel felváltva mert hamar megunják, s aztán ott hagyják; a levélszedésnél arra kell ügyelni, hogy a levelet közvetlen a tövénél törjék le, mert ha szárai megmaradnak, a plánta nagyon szenved, — a nedvek elfolynak a letört száron.

Most a hizó sertéseket jobban kell már tartani; s arra kell ügyelni, hogy friss ivóvizben hiányt ne szenvedjenek. A malacokat, melyek e hóban ellettek, nem kell megtartani, mert sok baj van velök s többnyire elsatnyulnak a télen. Ilyenkor kell a fölös sertéseket eladni, mert most legjobb áruk van.

A baromfi e hóban még elég enivalót talál a szériün és a kertekben, mezőkön, s csak este kell neki valamit szórni, hogy el ne szokják az óltúl; a tojó tyukokat azonban jobban kell tartani, s főképp adjunk nekik mindenféle hushulladékot, úgy sokkal többet fognak tojni. A szeptemberi tojás legjobban áll el télen át.

E hóban nagy általános tisztogatást kell véghez vinni, a padlástól kezdve a pinczéig. A pinczét nappal nyitva kell hagyni, hogy a levegő jól átjárja, a zöldséges pinczét kitisztítani, és friss homokot hozatni, hogy készen legyen, midőn szükség lesz rá.

A dunyhákat, párnákat kiüríteni, belső héjait kimosatni, a tollat, ha szép csendes idő van, ponyvákra kiteríteni, s ha egy pár óráig száradt vékony pálczával kiverni, és megrostálni, s aztán a tiszta jól kiszáritott héjakba visszatölteni. A ki ezt nem mulasztja el, annak soha sem lesz kellemetlen szaga, összeállott, molyos tolla.

A gondos házigazda e hó folytán kijavított mindent, a mi hiányos a házkörnyékén, úgy mint annak külsejét és belsejét is. Ha az apró hibákra ügyelünk, megkiméljük erszényünket a nagyobb kiadásoktól, s házunk és annak környéke tiszta, kellemes, lakályos kinézését mindig megtartja. A tisztaság és rendesség, ikertestvérei a takarékoságnak; s a hol nem találhatunk együtt, ott nincs jóllét, béke, házi boldogság.

Mint hogy éppen a tisztogatás ideje van, felemlítjük a butorok stb. tisztításának módját is.

A fényezett butorokból foltokat következő módon lehet kiverni: egy gyapot rongyot belemártasz egyenlő rész a lenmagolaj-, borszesz- és terpentinelaj-vegyitékbe, és a foltokat addig dörgöld vele, míg eltűntek s aztán puha finom itatóspapírral jól letörölgeted.

Ha a butordarabok repedéseket kaptak, azokat következő ragasztással kell betapasztani:

2 lat sárga viaszt kaparj le késsel, tedd tálba és adj hozzá éppen annyi terpetinolajat; s ha mind a kettőt jól össze dörgölded, tégy bele még egy rész porrá tört gyantát, és annyi vörös, fekete, vagy barna festéket, a mennyi szükséges, hogy a butor színével egyenlő legyen.

Ha a butor fényét vesztette, főzz meg új bögrében gyenge tűzön 1 lat alkana-gyökeret 5—6 evő kanálnyi lenolajjal, s ha meghült, vékonyan kend be vele a butort; 24 óra múlva dörgöld le jó puha gyapotrongygyal.

A finom olajfestékekkel mázolt vagy fényezett ajtókat, vagy ablakdeszkákat korántsem kell kefével, luggal dörgöldni és mosni, hanem végy egy meszely szalmiák

szeszt, vegyítsd össze 10 meszely vízzel, márts bele szivacsot és úgy tisztítsd meg a nevezett tárgyakat.

Még a legfinomabb olajfestményeket is lehet ezen vegyítéssel tisztítani, ha pizkosak; megjegyzendő, hogy e célra mindig folyó- vagy esővizet kell használni.

Az aranyozott tükör- és képkereteket finom borecsetbe mártott szivacsos gyöngén végig húzod és tiszta folyóvízzel lemosod, igen puha ruhával kissé megnyomogatod, — de ne dörgöld — s meghagyod száradni.

Gypsz mell- és egyéb szobrok s alakok tisztításmódja a következő:

Főzz keményítőből vastag pépet, s azt nem igen kemény ecsettel kend vastagon a piszkos tárgyakra és hagyd szellős helyen megszáradni. A pép aztán könnyen leválik róla, azt szedd le, s vele együtt lejön a szobrokon volt piszok is, s úgy néznek ki, mintha egészen újak lennének.

Mig a meleg, száraz napok tartanak az el tett vászon — és asztalnemű — félékét ki kell mosatni, és megmángolni, aztán jól a napon megszáritva eltenni. Kimosatlanul soha se tegyék el a mángolt vásznakat, vagy asztalneműeket, mert a méz megeszi, s ha fölötte sokáig áll, szinte szétmállik.

K. J.

OLVASÓ-ASZTAL.

• Szépészeti levelek egy hölgyhöz.

Ocsér Keresztélytől.

VII.

A t á j.

A mai levélben szeretnék önnel még egyetmást közölni a tájképi szépséget illetőleg, miután már arról értekeztünk, hogy mindenekelőtt egy pillantást kell vetnünk a természet életének egyes tüneményeire, mielőtt annak szépségét nagyban és egészben illően méltányolhatjuk. A mi egy tájat széppé tesz, az a szerves és szervesetlen, esztetikai érzékünket érintő világ öszhatása, a föld felületének képzése, a mint emelkedve és süllyedve, mint síkság, hegyek, völgyek, a folyadéknak és merevségnek, úgy mint a légtengernek, melyben a napfény különféle kép megtörik, s a földnek ellentétéül, melyen a világosság minden színezetben játszik, feltűnik.

De az ilyen különféle tüneményeknek egygyé kell olvadniok az ellentétek kibékülése által, melyek minden ellenesség daczára mégis egymáshoz vonzódnak s egybeolvadnak, ugyszólván öszhangzatot képeznek a szem, úgy mint a benső hangulat számára.

Midőn különböző természettünemények az esztetikai érzék számára egygyé lesznek, egyszersmind határozott egységként elzáródnak a természeti képek minden más csoportozatától, s lehetségessé teszik a szemlélőnek, hogy gondolatban keretbe foglal-

hassa, határvonallal környezhesse az egészet.

Képzeljünk magunknak egy dombos vidéket, unalmas egyhangúsággal hullámszerűleg mértföldekre terjedve ki, magasabb hegyek és nagy síkság nélkül; lehet az termékeny, jól művelt, sőt kellemes és ingerlő, de valódi tájképeket aligha találni oly vidéken, mert határozott ellentét hiányzik és a képnek szilárd határa nincs. Hasonlóképen vagyunk a tökéletes síksággal, vagy az éjszak egyhangu komor fenyveseivel.

De ha amaz egyhangu dombos vidékhez egy hegylánczot, vagy csak egyetlen merészen magasra nyuló hegyet tennénk, a háttérben emelkedő bérczek, és a dombhullámok azonnal másként tünnek fel, a nyájaság, kecsesség, és gátoltatlan termékenység jellege esztetikailag lép elő a magas kösziklás hegyek és hófedte bérczek ellenében. Avagy ha az egyhangu fenyvesben sétálva egyszerre világos réthez érünk, páfránynyal környezve, ékes nyirfáktól árnyalva, vagy egy kis tóhoz, melyet nád és mocsár virágok környeznek, tükrén hintázó vizililiomokkal; a neszre felszáll a nádból egy sereg vad-réce, a nedves füben komoly gólya lépdel: akkor a komor fenyő azonnal festői látvány nyá lesz, ugymint a tavat és a rét az erdő fái emelik, s azok nélkül nagyon is kopasznak és prózainak tünnének fel.

A hol a szem hasztalanul keres határt, mint egy végtelen sík pusztán, vagy a tengeren, a hol a nagyságnak közönséges mér-

téke nem elegendő és a szép magasztossá válik, úgy látszik, hogy határtalan természeti kép terül el szemünk előtt, az ellentétek változatossága nélkül, de csakis úgy látszik az. A sivatag pusztába magunkkal visszük az ellentétet, a honos, mivel környezet emlékében, és az ingadozó hajó is még egy darab szárazföld, ugymint az utazó karaván a műveltségnek egy darabja a sivatag pusztája homokján.

Továbbá mégis megmarad mindenütt az ég és föld ellentéte és a láthatár, bármily távol legyen is az; a lég és napfény sajátosságos színjátéka, a világosság zománcza a legegységesebbnek is szépséget nyújt kölcsönöznek.

Egy fiatal amerikai utazó, B. Taylor, ekkép írja le az első benyomást, melyet az afrikai pusztára gyakorolt:

„Kimondhatlan varázst leltem a pusztában magasztos magányában. Gyakran láttam a napot felkelni midőn a láthatár roppant körében semmi más élő lény nem vala látható. Tiszteletet parancsoló pompával emelkedett fel mint egy Istenség, s természetes lett volna, hogy a porba borulva imádjám. A táj színezetének hirtelen változása, a mint előtűnt, a meleg aranyszín, melyet a homok öltött, és a távoli porphir-hegyek bibor és viola színezete, — ez oly reggeli csoda volt, melyet soha sem szemléltem mély tisztelet nélkül. Ezen gazdag színek széppé tették a pusztát, sokkal fényesebbek lévén mint hogy azt sivatagnak tekinteni engedhették volna. A táj, távol lévén tőle, hogy lehangolólag hasson rám, fellelkesített és felvidített. Soha sem bírtam a testi épségnek és erőnek oly tökéletes érzetével, s reggeltől estig kiáltottam volna túláradó boldogságomban. A levegő az élet gyógyitala — oly tiszta, oly üde, mint az, melyet az ember alkotásának első reggelén szítt be. A légnak romlatlan elemét szívja be, mert itt nincsenek a nedves földnek, a növényanyagoknak kigőzölgései, sem füst, sem büz, mely az emberi lakásokból emelkedik, hogy azt tisztátalaná tegye. A pusztára iránti szeretetünknek titka inkább annak levegőjében, mint magánjában és csendességében rejlik.

Ez a szerető isteni gondviselésnek egy szép magyarázata, mely a földnek egyetlen pusztára helyét sem hagyja kibékítő gyönyörűség nélkül. A hol mindazon kedves kecskek hiányzanak, a hol semmi zöld, semmi forrás

nincsen a szomjazó ajkak enyhére, alig egy sziklának árnya, hol a vándor menedéket talál a déli nap hevében, — ott árasztja el az Isten a leggyöngédebb lehelettel a vadon pusztát, mely a szemnek világosságot, a testnek erőt és a léleknek örömteljes derűtséget ad.“

E képhez egy másikat, az éjszakai jégtájakból valót fogok csatolni. A — fájdalom! — oly korán elhunyt híres éjszakai sarkon utazó, Kane, ki oly művészileg tudja leírni az éjszakai ég alj aesthetikai oldalát, minden fáradság és kellemetlenség daczára, melyel egy utazás ama jégtájakon össze van kötve, mégsem mulasztá el az éjszakisark telét is megcsodálni és a jégtájaknak szépségét leírni. Színezetök különös vegyületét mutatja a melegnek és hidegnek nyáron; az idomoknak sajátosságos merész változata tűnik elő, szigorú átlátszó tisztaság, melyet színekkel ábrázolni a leggeniálisabb festész is hasztalanul törekednék. — Ki festheti a jéghegyet merész körvonalaiival, s mégis elmosódó idomaival? vagy az árnyatlan fehérnek és a jéges lég égszínü világos homályának hideg ellentéteit?

Amott fekete halmok és foltok terjednek a hullámszerű havon; a jéglapályt jéghegyek határozzák s az mélyen nyulik a tengerbe a kösziklás parttól; a kék víz egészen csendes. De a nyugalom cselekvés is váltja fel, ha a jégtorlaszok recsegnek és szétzúznak, míg a jéghegy, ámbár maga is mulandó, magas nyugalommal emelkedik ki közülök, nem törődve a hozzá ütődő jégdarabokkal. „S mind ezek fölött gyöngéd színes lég: a Baffinsbay ege, ámbár elég közel van az éjszakai sarkhoz, ép oly meleg színezetű, mint a nappolyi, júniusi eső után.“

A hol a növény-élet megmerevedik ott leginkább a magasztosnak, festőinek, kalandosnak, a rémesnek és borzasztónak, a komolyságnak, a bunak és szomorúságnak szépséget pillanatai azok, melyek a tájat szemlélő érzéknek feltűnnek. A hol növények zöldelnek ott öröm és élet van a merevségben és élettelenben is; és leginkább a növényzet az, mely a különféle ég aljaknak a sajátosság jelleget adja. Mindenek előtt a már távolról szembeötlő fák és bokrok azok, melyek a tájnak határozott jelleget adnak. Az éjszakai sarki ég alj, cserényei, mohái és bokorszerű fái, melyek a földön kúsznak s egymásba fonódnak, mintha ez ölelésben

melengetni akarnák magukat, hol egy egész füzfa-erdő felett elkocsizhatunk, melyet a hó könnyen elfedhet, a nélkül, hogy észrevennők; mennyire különbözik e legszélső növényöv már a legközelebb rá következő mérsékelt hideg égálgától, a komor fenyves erdők és magasra nyuló nyírfák, melyek messzire fehérülő sudaraikkal, karsu növéssükkel, hajlékony galyjaikkal és mozgó kedves leveleikkel derült világsugárt vetnek a sötétszinü tájképre, mintha a délnek fénybőségére akarnának emlékeztetni. A mérsékelt meleg égálg smaragd-zöld rétjeivel, bikk és tölgy ligeteivel, melyek a nyár hevében üde zöldes homályt terjesztenek s ha a szellő buja galyaikkal játszik, folytonosan változó fényalakok játszódnak a puha mohos földön; — mily egészen másként hangolja a kedélyt a rá következő meleg égálg örökzöld tölgyeivel, pisztácia-fáival és myrthusaival, — Dél-Európának a középtengertől környezett része mintegy 300 fa- és bokornemü növényt mutathat fel, melyek nagyobb részt télen is megtartják leveleiket, — füge-, narancs- és olajfaival, a fáknak és bokroknak borszerű, fényes, sötét-zöld leveleivel és a meleg sziklák közül kibúvó illatos Labiatákkal (ajak-virág) s a számtalan tüskés és tövises növényekkel! Már ezeken is találunk nagy, pompás virágokat, melyek a tropikus égálgra emlékeztetnek, hol a fák is legnagyobb, legfényesebb virágokat teremnek. Minél közelebb érünk az egyenlítőhöz (aequator), annál nagyobb a növényzet pompája és bujasága.

Már a mérsékelt forró égálgnak növényzete mily csodaszép és gyönyörű az ó- és újvilágban!

Csak a kamérialigetekre és a theabokorra figyelmeztetem önt, Ázsia keleti szárnyán.

A gyönyörű magnoliákra Amerikában, az Alsó-Misziszippi folyó környékének megmérhetlen cziprus-erdeire, vagy a faszzerű sempervivumra, mely nálunk kórzsza név alatt mohos háztetőkön kúszva teng. A tulajdonképeni tropikus égálg, és végre az egyenlítő övében magában tűnnek fel ama legbujább és legmagasabb növényalakok: a pálmák, a pandanus, a páfrányok és faszzerű füvek, a pisang és az aloe, a kenyérfa és indiai fügefafa, mely ágaiból gyökereket hajt a földfelé s az anyatorzset rövid idő múlva erdő környezi; míg a majomkenyérfa csak

30 lábnyi magassága mellett 77 lábnyi kerületet nyer; némely pálmaneműek kecsesen és könnyedén mintegy 180 lábnyira is emelkednek, s még csak e szellős magasságban terjesztik szét hatalmas leveleiket legyezőként.

A sűrű őserdőkben nyulik fel karsúnádként a calamus draco több száz lábnyira s aztán fáról fára huzza 500 láb hosszú indáit! Míg a mi fáink kergét csekély mohafödi, a tropikus növények kergéből a legpompásabb orchideák (a vanília és ilyen élősdű növény) s más nagyvirágú növények nőnek, melyek üvegházaink ékét képezik. A liánok és folyondárok nagyszerű virágai a fák tetejében nyílnak.

Már Miszuri erdeiben (Amerika) látni tövissel fegyverzett rózsákat egész a fátökre emelkedni; hol gyönyörű, számtalan piros virágaik pompáznak. A mi borostyánnunk, mely egy kopár falon vagy korhadt tölgy sudorán felkúszik, s csupán leveleinek szép eres zöldje által nyújt élvezet a szemnek, azokhoz képest bizonyára igen csekély. De a tropikus növények minden pompája mégis inkább csak a szemnek szerez gyönyört, a büszke pálma vonalai matematikailag meghatározottak, a nagy virágok imponálnak pompájuk és bujaságuk által, egy bambuszerdő phantasztikus lombjai által, — de már a lombok formája nem engedi, hogy, úgy mint a mi erdeinkben, a levelek egymásba olvadjanak, s oly kecses, gyöngéd, hullámvonalaktól határolt csoportokat képezzenek; e szerint a mi tölgy- és bikk-erdeink, hárs- és jávor-facsoportjaink bizvást versenyezhetnek a tropikus erdőkkel, a festői szépségre úgy mint a kedélyre való üdítő hatásra nézve; illatos fenyves- és lomb-erdeinkben andalogva új erőt nyerünk gondolkodni és tenni. Sok utazó mondá azt már: ha az igazat meg kell vallaniok, úgy azt mondhatják, hogy a datolya- és kókuszpálma-erdőkben korántsem találták azt, a mit vártak, — de ezen pontot csak azért érintem, hogy ön, ki annyira szereti az idegen égálg természetképeit, ne tartsa csekélynek honi környezetének szépségeit.

Ápolja tehát a növényvilág iránti hajlamát keblében, édes barátnőm, vizsgálja és szemlélje, ismerkedjék meg a honi és idegen égálgak virágaival és tájképeivel, s ezen törekvésnek legjobb eredményét azon könnyűségben fogja észrevenni, melylyel az

idegen égalju természet-leírásokat felfogni és valóban élvezni fogja.

Az egészséges ész sokkal többet fog nyerni ez által, mint a regényolvasás által, s a ki nem bír érzékkel a természet szépsége iránt, az aligha fogja valaha a művészeti szépséget méltányolni tanulni.

De mielőtt erre átmennénk, még néhány szót szeretnék önnek mondani a szín- és világosságról.

A szerelem.

A nagyvilágban kis-világ a szív:
Van napja — mint az égnek — ennek is,
Csakhogy sugára forróbb, ragyogóbb,
És üdvözült az, a ki benne hisz.
A szív e napja, — mért is mondjam én?
Mindenki tudja, hogy a szerelem . . .
Hol ez ragyog: a kín megédesül,
Mig nélküle az élv is gyötrellem.
— Töltsd el szívem s örökre légy velem,
Oh üdvösségnek üdve, szerelem!

Azt mondják, hogy a természet örök,
Bár önmagával mindig harcban áll;
Oh a szerelem változatlanabb,
Fölötte nem győz enyészet, halál.
Az első ember-pártól ekkorig
Ő mindenütt és mindig ugyanaz,
Egyes kebelre síri fagy jöhet,
De ő folyvást hervadhatlan tavasz . . .
— Töltsd el szívem s örökre légy velem,
Oh üdvösségnek üdve, szerelem!

A lány, ha szíve gyorsabban dobog,
Mert új világba szálla lelke át, —
Hol a kincs, melyért fölcserelni kész
Titkos könyűjét s vágyó soháját?
S az ifju, hogyha eszményére lelt:
Leöltve régi gyöngeségeit,
Mint félisten küzd, fárad s végre győz,
Mert győzni fog, kit ily erő segít.
— Töltsd el szívem s örökre légy velem,
Oh üdvösségnek üdve, szerelem!

Jaj annak, a ki megtagadja őt,
A legszentebbre vetve gúnynyilat,
A szívnek, e megrablott kincseért,
Vigasztalásul kárpótlást mi ad?
Jaj annak, a ki gyilkossá leszen,
Elölve, mit az ég szabott elé, —
Hisz a szerelmet úgy, mint a kebelt
Egymásért lenni Isten rendelé . . .

— Töltsd el szívem s örökre légy velem,
Oh üdvösségnek üdve, szerelem!

Ha lassu, gyöngye lőn az érverés,
S töröttfényü a bágyadt szemsugár:
Azért nem hült ki még a szerelem,
Csakhogy hevét a szív nem érzi már;
De ragyogása annál fényesebb,
Eloszlatván a síri éjszakát,
S midőn a lélek szebb honába tér:
Oda magával ezt viszi csak át.
— Töltsd el szívem s örökre légy velem,
Oh üdvösségnek üdve, szerelem!

Mig az erekben cseppnyi vér pezseg —
Kövesse életpályáját a szív,
Mint a virág, a melyet a tavasz
Örömré és elhervadásra hív;
Jó- és balsorsban a lélek felé
Hintsen virrasztó fényt a szerelem, —
Hol ez ragyog: a kín megédesül,
Mig nélküle az élv is gyötrellem . . .
— Töltsd el szívem s örökre légy velem,
Oh üdvösségnek üdve, szerelem!

Kuliffay Ede.

Néprománcz.

„Széles az én kedvem árja!
Fejem is a tánczot járja;
Csak úgy járja, — csak úgy forog . . .
Húzd rá cigány! — hadd tánczolok. —

„Most van az én idóm, napom:
A rózsámat tánczoltatom.
Tuli-piros pántlikája
Libeg-lobog varkocsába.“*)

— Pántlikája libeg, lobog . . .
Arcza sápad . . . szíve dobog . . .
Rokolyája csak úgy pördül . . .
Két szeméből könnyü gördül —

„Húzd rá, cigány, keservesen! —
Szeretsz-e még, szerelmesem?“ —
— Barna kis leány sírva fakad:
,Szeretnélek, de nem szabad.‘ —

„Három a táncz! — Húzzad, húzzad;
Mig leszakad húrod, újjad!
Nagy tánczoló kedvem vagyon:
Hadd tánczoljam magam agyon.

*) Hajfonadék.

„Verje meg a késő bánat
Mi érettünk rosz anyádat.“
— „Ha a tiéd nem lehettem
Együtt halunk mind a ketten!“ —

„Húzd rá, cigány! — most vigadjunk:
Most van a mi lakodalmunk!
Lakodalmas tánczot járunk:
Koporsó lesz mátka-ágyunk!“ —

Vén muzsikás húzza, húzza . . .
Szakad a húr; dermed újja . . .
Kiallt már a tánczos sereg;
Sarkantyú csak egy pár pereg —

Csak a falu legszebb párja
Tánczol lelke-szakadtára . . .
Piros ajkak elkékülnek; —
Fényes szemek setétülnek . . .

„Húzd rá, cigány!“ — Nincs már húrja . . .
Legény, leány elájulva . . .
— Vége már a táncznak, vége!
Jöjjetek a temetésre! —

Palásti Sándor.

Minő csalódás!

Irta H. B. Szilárda.

I.

Egy rég várt operának első előadására megtöltek a páholyok, s nem egy hölgy voná magára a figyelmet szépsége, vagy öltözete által.

De legjobban feltűnt egyszerű gyászában Balkányi grófnő, ki férje halála után most jelent meg először nyilvános helyen. Arczának búskomoly kifejezése igen érdekessé tévé a különben is gyönyörű nőt.

Őt misem látszott érdekelni, csak a zene. E bűvös hangok talán a múltba ragadák, vagy vágyakat ébresztének lelkében, egy szeretett lény után, ki tőle távol, . . . vagy talán a sirban van?

Ki tudná, mily érzelmek foglalkodtaták e nőt, midőn egyszerre, tekintete mintegymegdőbbenve egy pontra irányult. Többé nem figyelt Meyerbeer elragadó dallamaira, nem hallott, nem látott semmit, csak a másodemelet egy páholyában ülő ifjut.

Mintegy huszonötéves lehetett, halvány arczal és mély tekintettel.

Szegény Aladár! ki hitte volna, hogy a csodaszép és gazdag Balkányiné figyelmét magára vonja. Ő bizonyosan legkevésbé gondolta volna ezt, és észre sem veendi, ha barátja, kinek páholyát megsztá, nem figyelmezteti reá.

Végre ütött részére a boldogság órája. Egy magas rangú hölgy szerelme volt vágyainak netovábbja, de sokkal szerényebb volt ő, semhogy ezt remélni is merte volna.

Aladár költő volt, s képzelme gyakran tulragadta őt a mindennapiságon. Ő szeretett, sóhajtozott, ábrándozott, de csak egy képzelmi lény után, s most e képzelmealkotta tündér megvalósult volna?

Ő azt hívé, a magas rangú hölgyeket oly nymbus folyja körül, mely az égiekhez teszi őket hasonlókká. Szerinte csak azok birtak költői fogékonysággal, csak azok szerethettek mély érzellemmel.

Ezen felfogása okozá, hogy nem is sejtheté, miként a kis Cilike, amaz özvegy hivatalnoknő 16 éves leánya, kitől ő piczi szobáját bérlé, nagyon is érdeklé magát költeményeiért, s ha ő távozik honról, a törülgetés ürügyével szobájába megy s gyönyörrel olvasgatja műveit, sőt néha le is másol közülök.

Cilikének nagyon tetszenek e költemények, de nemkevésbé az, ki azokat írta.

Hogyan gondolhatta ezt Aladár, midőn ő e leánykát mindig a konyhán foglalkozva látja, vagy a varrósztalnál ülve, és szorgalmasan öltögetve.

Hol van itt a költőiség? Ez az élet prózája.

Hanem e hölgy, kit a félvilág imád, igen, ez a megtestesült költőiség.

S e hölgy őt választá ki figyelme tárgyául.

Elfeledé élte egész szenvedését a perc boldogsága felett. El szegénységét, egyedüliségét.

Hanem természetes szerénysége ismét felszólt. Hát ha — gondolá, — nem én, hanem társam, ki némileg a magasb körökhez tartozik, érdeklé?

Meg kelle győződnie, s a mű végeztével, vágygallyal, aggálylyal telve, rohant a csarnokba. Az eső suhogott, kocsik robogtak, a kitoluló tömeg zajgott, de Aladár mindezt nem hallá, nem látott semmit, csak a szép gyászos nőt, kivel most szemben álla, s kit üdvözölni, minden szerénysége mellett, elég bátor vala.

S oh boldogság! Mily egyszerű kellemmel fogadá a grófnő üdvözlését.

Egész hátralevő életét adta volna Aladár, ha e nővel szólhat, de merészsége annyira nem terjedt, hogy megszólítná bármi ürüggyel is.

— Grófnő, a kocsi előállt, — jelenté egy inas.

Gyönyörű fogat volt.

— Isten veled, éltem napsugara, mely a szegény költő szívében, ha csak perczekre is, üdvöt terjesztél. Távozásod által ismét elborul lételem, — susogá a szerencsétlen Aladár.

De im, a véletlen mennyire kedvez neki. A grófnő elejté finom, himzett kendőjét, mit ő, mint kincset rejté keblébe.

A fogat elrobogott.

II.

A kendő eszközül szolgálhatott Aladárnak, a grófnőnél látogatását tenni. Erre jogosultnak vélte magát azon szembeötlő figyelem által, melyben a grófnő részlelteté.

A kedvező véletlen és egy szép nő nem egy eszköz a sors kezében.

Ki tudja, szegény költőnket a sors nem ez úton akarja-e boldogítani?

Ő remélt, remélte a legfőbbet, e nő szerelmét.

Aladárnak egész élete szomorú vala. Szülők, rokonok nélkül, sőt vagyontalan, elhagyottan állott a nagy világban. Szerencsétlenségére igen érzékeny szívvel bírt és dús képzelőtehetséggel. Ezelőtt írt, mert vágya készítése az írásra, de midőn csekély öröksége végmaradványa is elfogyván, a napi kenyérért kelle írnia.

S e napi kenyér is vékony szeletekben osztott neki.

Mint fájt lelkének, hogy ennyire kelle törpülnie! Korlátok közé szorítani a szellem, a képzelem magas röptét. Külföldi rovatokat fordítani, vagy egy tárczacikket írni, a helyett, hogy szívélzelméit zengje!

De a költészet magában még soványabb falatokban részesítne, mint a napi irodalom is.

Meghasonlott tehát önmagával, és nem volt egyebe, mint becsületessége és keble szent valása — a szerelembeni hite.

S ő nem hiában hitt. A menny feltáru előtte, ő szerettetik. Aladár nem érzé többé elhagyottságát. A lelkébe ható napsugár visszaadta már hanyatlani kezdő erejét. A köd eloszlott, mit az élet gondjai reá vontak.

Hisz ő szeretteték.

A közeli egyház tornyában egyet kongott, s ő még mindig merengett a múlt s leendő boldogság felett. Összerezent, s kérdé önmagát, ha nem-e csak képzelem kifolyása e bűvös találkozás? De nem, hisz ott vala a kendő, és ez meggyőző őt a valóról.

Már pitymallott, midőn a legkedvesebb gondolatok közt aludni ment. Gondolható, mily bűvös honba vezeté őt az álom. Folytatása volt ez ébrenléte képzelmeinek.

III.

Más férfi talán másnap azonnal siet a grófnőnél tisztelegni. Az ábrándozó ember nem gyakorlati. Aladárnak elő kelle készíteni lelkét ama végtelen boldogság befogadására, mit a viszonttalálkozás öröme nyujtand.

A grófnő, nem ismerve Aladár lelkületét, lázas nyugtalansággal várta őt másnap; mert hitte, hogy megérté őt.

Parancsot adott, ha egy ifju jőne, vagy valamely általa elveszett tárgyat hozna, rögtön hozzá vezessék.

A grófnő nevét nem tudta az ifjunak, mert nem kérdezhete senkit. A vele levő társalgónő sem ismeré azt.

E részben Aladár elnyben volt, megtudván nevét a szép nőnek még a páholyban barátjától.

Ki ne ismerne egy szép, előkelő özvegyet?

Lakását megtudni nem nagy feladat.

Ennek daczára, mint mondók, nem ment azonnal a grófnőhez.

Pár nap mulva, mely pár napot a boldogság előérzetének élvei közt tölté, átadá névjegyét a grófnő komornyikjának.

A grófnő szívdobogva olvasá: „Virányi Aladár.“ Tudta, ez nem lehet más, mint kiről hívé, hogy talán már el nem jő.

Egy támlányba dölve olvasott Leona. Könnyű fehér ruha, kék övszalaggal képezé öltözetét. Gyönyörű ében haja XV. Lajos korabeli divat szerint hanyagul visszaomolva nyakán kigyóza fürtökben.

Aladár elbűvölten ennyi szépség, ennyi kecs, ennyi költői izlés által, állott meg. Minden összpontosult most előtte, mit valaha költői képzelem alkotott.

Talán sejté Leona elfogultságát. Elébe sietett s szívélyesen, mondhatni, megindultan, mint rég nem látott ismerőnek, nyujtá kezét.

— Azt hívé, már el sem jő, — kezdé, — vártam önt.

— Ennyi kegy, ennyi boldogság . . . — rebegé Aladár.

— Fogjon helyet, Virányi. Örülök ön jöttén, ha tudná, mennyire óhajtám önt látni. Jelenléte boldoggá tesz. Nemde, eljő gyakran, s feledtetí jelenlétével bús életemet.

— Grófnő, kegyed tulhalmozza kegyeivel az igénytelen irót.

— Ah, ön író? s mit ír ön, kötött, vagy kötetlen beszédet?

— Jelenleg egy lap munkatársa vagyok; de néha versekkel is teszek kísérletet.

S így folytatók a társalgást az illemszabta látogatási időn túl. Beszéltek mindenféle tárgyról, csak egyről nem, miről talán legszívesebben beszélt volna mindkettő — a szerelemről. Aladár nem volt toladó, s bár a szép nő úgy bánt vele, mint régi ismerővel, félt oly nyilatkozatot tenni, mely által talán nevetséges is lehetne.

Ő, a szegény író, s a gazdag grófnő!

Távoztakor ismétlé Leona meghívását, még egyszer mondva, mennyire szereti őt látni.

IV.

Aladár egészen átalakult. Most már nem azért élt, mert élnie kell, miként a nagy tömegnek; de mert örült az életnek. Gyakran elment a grófnőhez, s estélyeire is meg lón hiva. Ilyenkor alig szólhattak együtt, de ha mégis megtörtént, mily kedves, és részére mily jelentékeny szavak voltak ezek. Ugy tetszett Aladárnak, mintha e szavak kizárólag az ő számára fogamzottak volna a szép nő agyában.

De Aladár boldogsága nem volt tartós. Gyakoribb látogatás után Leona modorában sok ellenmondást látott. Sokszor a vidám csevegést mélabús hallgatagság váltá fel, máskor ismét háttérbe szorítá az előkelő delnő az egyszerű, gyermekies modort.

Főleg ha Aladár, mert már bátrabbá téve, érzelméről kezdé beszélni. Ilyenkor Leona hideg, visszautasító tekintettel felelt. Máskor azonban,

ismét egész önfeledten nyugasztá tekintetét Aladárra, s ilyenkor oly boldog volt ez utóbbi, mint egy üdvözült.

De e következetlen modor fájt Aladárnak.

Két hó óta ismeri Leonát, de szerelemről nem volt még szó sem közöttök, pedig Aladár csupa szerelem volt. Mi lesz ebből, meddig fog így tartani, vagy hol fog végződni? A világ már kezdé kegyelt imádónak tartani, és ő nem tudott egyebet, mint hogy Leona örül jöttén, és szemrehányást tesz, ha egy nap elmarad.

Véget akart vetni e gyötörő bizonytalanságnak, tudni akarta, szeretetik-e valóban, vagy csak játékszere e nőnek.

Mert nem tudta tovább hinni, hogy e nő valóban szereti.

De mi vonzza tehát hozzá?

Hosszú, érzelemdús leveleket irt, lefesté boldogsága hajnalát, midőn Leonával megismerkedék. Elmondá reményét, későbbi kételyeit és gyötörő kinait. Kérte, legyen irgalommal iránta, tudassa vele a valót; mert különben megőrül.

E hosszú leveleket azonban mindig széttépte, s egy sem jutott közülök Leona kezébe. Aztán irt vagy húsz sonettet, miket átadni szintén nem volt bátorsága, s vagy harmincz elegiában siránkozó el fájdalmát.

Takarítás alkalmával a széttéptett levelek darabjai Cilike kezébe jutottak. Ő azt hívé, Aladár valamely regényen dolgozik, és mind ama fájdalmas panaszt hőse nevében mondja el Aladár.

Szegény Cilike, ha tudta volna, mennyit szenved Aladár más nő miatt, ki talán szintén szereti, de társadalmi állása tiltja bevallani szerelmét.

Balga Aladár! Miért vágyol a pompás camelia után, midőn itt közelemben nyílik a kis ibolya, jobban illik ez a költő kebelére.

V.

Azon elhatározással távoza honról Aladár, hogy ma feltárja egész lelkét a grófnőnek; mert érzé, hogy e bizonytalanság felemészti egész lelki erejét.

A terembe lépve, a grófnőt egy képre hajolva találta, ki Aladár beléptét észre sem vevé.

Mily meglepetés volt ez Aladárnak. A grófnő vállán keresztül a képre tekintve, önmagát ismeré fel. Tagadhatlan, hizelegve volt neki a kis festvényen, de mégis ő volt. Miként lehete ez? Ő lemásolva, a nélkül hogy ült volna a festőnek? Még csak lefényképezve sem volt, és mégis most a grófnő birtokában látja arczképét.

Megfoghatlan!

Felesleg volt kérdezni Leonát, hogy szereti-e; e kép mindent megfajtott.

Térdre borult előtte, s kezét megragadva, csóközönnel borítá.

A férfinak igen nagyoknak kell lenni, hogy el ne törpüljön, midőn a nő lábaihoz borul.

Aladár nagy volt szerelmében, s nem vélt eltörpülni, ha a szerelem nyilatkozatát, mint égi áldást, térdelve fogadja.

De áldás helyett átok nehezült fejére. Üdv helyett kárhozat. Alig rebegé e szavakat:

— Leonám, isteni Leonám, kegyed szeret engem, ne titkolja tovább, győzze le rangjának előítéleteit, mely ellen hasztalan küzde; mert a sziv érvényesíti jogait, mondja, oh mondja ki a szót, hogy — szeret.

S Leona, mint sértett királynő, magasult fel előtte, kezét elvonva kezéből, s mondá:

— Szerencsétlen balga! csak nem élt ön azon ábrándban, hogy önt szeretem? Sajnálom, hogy érdekeltségemet ennyire magyarázta, —

S ezzel a megmerevült Aladárt ott hagyá térdelő helyzetében.

Aladár lealázva, megtörve egész lelkében, mint kit valamely magaslatról a mélységbe dobnak, tért lakába.

Ha a nő hidegsége, sőt gúnyja oly mélyen nem sérti, talán megőrül, de így sértett büszkesége óvá meg a szellem szikráját a kialvástól. Borzasztóan szenvedett.

Talány volt előtte e nő. Csalhatlan jeleit adá az vonzalmának, s mostan is, épen az ő arczképét szemlélve merengett, melynek birtokába jutása szintén talány volt; és mégis, midőn nyilatkozni mer, hideg gúnynyal üzi el magától.

Lelkét mardosá e titokszerűség. Könnyebben elviselendné Leona modorát, ha e modorban következett volna.

De így, daczára világos elutasításának, mégis hinni kelle, hogy Leona saját érzelmét is áldozatul hozza az előítéleteknek.

Oh csak legalább bevallaná, és aztán, ha kívánná, hogy soha ne találkozzanak, meghozná ez áldozatot; de így ez állapotot el nem viselheti.

Sértett büszkesége nem engedé Leonához menni. Várt, remélt, talán Leona látni kívánja. Hisz annyit mondott, hogy érdeklí. Tehát csak érdeklí?

VI.

Több nap mult el e kínos állapotban. Aladár távozott honról, s a kis Cilike aggódva tekintett reá, midőn az bejött egyszerű szobácskájukba, kérve Cili anyját, látná el kis ebéddel, mert gyöngélgédő, s nem mehet vendéglőbe étkezni.

Ha tudta volna, mily kin dulja a szeretett ifju keblét, bizonyosan megsiratja.

Egy napon női kéz által czimzett levél érkezett Aladárhoz.

Remegett, az illatos levelet felbontva; mert sejté, hogy e sorokban fekszik egész életsorsa.

A levél így hangzott:

„Virányi úr! Önzésemben talán messze mentem, s oly érzelmeket ébreszték, sőt talán ápolék is, melyeket osztani képes nem vagyok. Minthogy azonban becsülésemet bírja ön, felvilágosítom, miért volt ön előtttem érdekes.

„Szülőim öt év előtt férjhez adtak gróf Balkányihoz, de szivem Kondari báróé volt. Ez utóbbi külföldre utazott, midőn engem Balkányi oltárhoz vezetett, s megesküvék akkor, vagy sohasem térni vissza, csak ha szabad leendek.

Egy év óta szabad vagyok, s tegnap óta boldog neje Kondarinak, kihez ön úgy hasonlít, mintha ikerfivére volna, miként amaz arczékéről megítélheti, melyet kezemben látott, és melyet ő Olaszhonból küldte részemre, hol magát levéteté. A képet az ő megérkezte nyomban követte.

„Engedje hozzátennem, hogy önnek sok kellemes órát köszönhetek, mert elém varázslá azt, kit évek óta oly forrón szeretek.

„Ha ő nem óvta volna meg hűségét irányomban, ki tudja, nem feledtette volna-e a szerető Virányi a hűtlen Kondarit?

„De így? —

„Isten önnel, reménylem, e kis csalódás nem leend életére semmi kihatással, és kívánom, lelje fel mihamarabb azt, ki mély érzelmére érdemes.

Leona.“

Minő a női hiúság! Még e búcsúszavak is rejtenek utógondolatot, még itten is van egy *ha*, egy árnyalata a reménynek.

De Aladár ez egyszer felhagyott az ábrándozással, s egész férfias erélyét összeszedve, igyekezett nem látni egyebet Leonában, mint egy önző, szeszélyes és hű nő.

Hogy sikerült-e végkép kiirtani e szerelmet lelkéből, nem tudjuk, csak sejtjük, mert ez esemény után talán egy évre „Ceciliához“ írta költeményeit, s most, két év után a történeteknek, tudjuk, hogy a kedves kis szőke Cilikével szokott sétálni a városligetben, és Cilike fején nem egyszer láttunk már csinos magyar főkötőt.

A hasonszenvi gyógymód sokszor csodás hatást gyakorol.

A szerelem megsebzé Aladárt, a szerelem meg is orvoslá őt, s talán tulságos ábrándjaiból is hagyott valamit, s gyakorlatibb emberré lett.

Magyar hangverseny egy háremben.

(Z. L.) Megérkeztünk!

Egy sereg szolgáló-személyzet várt lent a pitvarban, és nagy csodálkozással néztek magyar öltönyünkre, főleg pedig eszímánkra, mert magától értetődik, hogy mi azt nem huzzuk le; ha pedig a t. olvasó kérde: miért is huzzuk volna le? — felelet: mert a török soha sem lép háza belsejébe és a mecsetbe ugyanabban a saruban, melyben az utczán jár, hanem egy galosni félet huz nagyon puha lábbelijére, és a galosnit mindig a pitvarban hagyja. Mi, ha lehuzzuk, bizony nem igen épületes látványt nyújtottunk volna magyar nadrágban és papucsban! A szolgáló-személyzet felkisért a lépcsőzeten, folyvást szemmel tartva eszímánkat, de mindinkább meggyőződve, hogy már mi csak egy toppanunk be ő magassága szobáiba. Fölértünk a második emeletre. A második emeleten volt egy előcsarnok féle, közepén fehér márvány mosdó medenczével, jobbról az ur lakása, balról, a mint sejtém, a hárem; közvetlenül a hárem ajtaja előtt állott az 5 esztendő gyönyörű cserkesz fiu, kit Kabuli pasa, nem lévén magzatja, fiának fogadott. A gyönyörű gyermek szép szemeiben mosolylyal,

barátságosan közeledett felénk, és kezét nyújtá midőn kezét adtam neki, mindjárt megfogta karomat, és fölülmulhatlan természetes gráciával vezetett atyja nagy termébe.

Kabuli pasa, midőn meglátott, fölkel, elébb törökösen, aztán európaiasan köszöntött; igen örül, — mondá, — hogy pontos voltam; bemutatta egymásután a hat vagy hét vendéget, kik mind előkelő törökök voltak, és francziául is beszéltek.

Kérdés kérdést ért, mindnyájan kivétel nélkül kardásnak hívtak, s nem volt vége-hossza szép hazánkról való tudakozódásuknak; mindnyájan rendkívül érdeklődtek iránta, és politikai új vívmányainkat is terjedelmesen ismerték; én pedig beszéd közben ugyancsak kiemelém, (mert szó volt róla), hogy minő nagy baj volt az a Mohács, meg az a Várna mi ránk magyarokra, mig, ha megértettük volna egymást, tehát másképp lehetne most. Ez észrevételemre általános volt a fejbólingatás, és a török „evet“ (igen) szónak számtalanszor való elmondása. Mielőtt lementünk volna az első emeletre reggelizni, egyik előkelő török megfogta kezemet, mondván: „Allah ezentul másképp rendezni ügyeinket, kardások vagyunk, azok is maradunk, legyen áldott Allah szent neve, és legyen barátság ezentul a magyar és török közt!“

Helyeslőleg inték fejemmel, s ament mondék rá szívemből, mert rokonszenvesebb, hasonlóbb, becsületesebb és egyenesebb gondolkozásu népet a magyar és töröknél nem ismerek a világon!

Végre a háziur karon fogott és lementünk az étterembe.

Következik tehát a reggeli részleteinek és a hárem belsejének leírása, melyek, ha a t. olvasót csak félig is úgy érdeklik, mint érdekelték engemet, ugy . . . .

Lementünk a tágas étterembe. Nyolczunknak hat inas szolgált. Az asztali készlet egészen franczia modorú volt, kés, villa ép ugy, mint nálunk; csak az étkek voltak egészen török izlés szerint készítve. Kis tálakon gyorsan egymásután hozták, s egynémelyike hasonlított a magyar étel-lekhez, némelyike pedig az én izlésemnek tulillatos is volt. A piláf (rizs étel), mint minden török étkezés finalé-ja, természetesen el nem maradt.

Beszélgetésünk tárgyát többnyire hazánk és Törökország állapota képezé, és öröm volt hallgatni, mily egészséges észjárásuk és ítélő tehetségük van azoknak a törököknek.

Végre a kedves háziur fölkel, ablutionkat törökösen végeztük, egymásnak jó egészséget kívánva, újra fölmentünk a salonba fekete kávé szörpölgetni, csibukozni és cigarettézni. De alig helyezők el magunkat kényelmesen, ő magassága Kabuli pasa egyszerre fölkel, vendégeinek nagy méltósággal köszönt, mintegy távozásra intve bennünket. . . . Elhűltem! mert azt hívém, hogy vágyam füstbe ment, és a hárem a helyén marad, ott a hol volt, de én oda be nem jutok. A vendégek földig érő bókokkal távoznak, én is ép távozendó valék Nándor tanítványommal, midőn a háziur kezemet

megragadá és a legbarátságosabban marasztalt. Maradtam is, megálltam egy helyen, mint a ezövek, várva a várandókat és a még soha nem látottakat!

Midőn a vendégek eltűntek, ő magassága kis cserkesz fiához szólt valamit, mit én nem érték, és kiküldé; később aztán megtudám, hogy mi lehetett annak oka, hogy a kis fiut előre küldé, mert alig távozott, már is visszajött örömteljes sugárzó arczezal. Kabuli pasa ugyanis fiát előre küldé a hárembe, hogy a nőket figyelmeztesse jöttünkre, és hogy távozzanak helyeségeikbe, nehogy megláthassuk. Mi négyen pedig: Kabuli pasa, kis fia, Nándor tanítványom és saját magam kiléptünk a salonból, a két szállást elválasztó korridoron egy pár lépést téve, egyenesen neki tartottunk a hárem ajtajának, hol én a kis fiúcskát megérkezésemkor megpillantám.

Kabuli pasa előre ment, fiát kezénél vezetve, én és Nándor utána. Az első benyomás nem volt kellemes, mert utunk egy sötét kis folyosón vezetett keresztül, de annál kedvesebb volt a második: ugyanis a folyosón túl benyitottunk egy roppant tágas négyszögletű terembe, mely a hárem társalgó terme volt; ezt ő magassága maga magyarázta meg nekem. Butorzat voltaképen itt nem volt látható, de azért szerintem mégis szebb a mi salonjainknál. A falon képek nem csüggtek. Töröknél ezt hiába keressük, de a roppant terjedelmű falazat egy le nem írható szépségű keleti drága selyemszövetvel vala bevonva. A terem három részén — a fal mellett egész hosszúságban — egy két lábnyi magasságra a földtől, széles diván terült el példátlan szépségű szövetből, a talajzaton egy kolosszális nagyságu perzsiái vastag szőnyeg egy darabban.

Mit érhetett ez a szőnyeg? — nem tudom, de sejtém, hogy árán szép házikót lehetne építeni itt nálunk, Törökországban pedig akár 12 házat is, — persze nem palotát értek. — A szoba mennyezete fāragot fāból volt, mint azt keleten mindenütt láthatni, hol durván, hol finomul, már a minő rangu az ember. Itt finom volt, és színezve. A színről eszembe jut az, a mi keleten folyvást kellemes izgatottságban tartja a művészt, legyen az festő, szobrász, építész, zenész vagy költő, és az: a keletieknek mind szövegetek, mind mindennemű más kelméikben ama utólérhetlen és el nem tanulható színösszhangzat, szinpompa, melyet még becsesebbé tesz az, hogy szövegetek és munkálataik el nem koptathatók, oly tartósak, majdnem örökösök.

Ép ellentéte mindannak, a mi nyugati, és a gépekkel elárasztott Európában található.

A gépgyárak sem szépet, sem tartósat nem adhatnak, praktikus lehet, de szép soha. Géppel sem költészetet, sem zenét, sem festészetet nem lehet teremteni, és ha a gépezet folyvást tökéletesbedik, úgy nem sokára vale-t mondhatunk minden aesthetikának, és megfulhatunk a csuf prózában és anyagságban.

Körülnéztem, szememet a szép színeken legel-

tetve; siri csend volt, mintha minden kihalt volna, emberi lény kívülünk nem volt látható!

Kabuli pasa mindig előre ment kis fiával, mi utána, végre jobbra egy kisebb szobába tértünk. Ajtók helyett mindenütt csak kemény függönyök csüggtek. Ablak is sok volt, természetesen farácsozattal ellátva, melyeken ki igen, de be nem lehet látni. Végre leültünk törökösen a divánra, s a pasa kis fiának megint távozást inte; mi hárman maradtunk, nesz még mindig nem volt észrevehető. A csöndet nem bántam, de magamba szállva, gondolkozóvá lettem: „fogok-e valakit látni?” Kérdezni a háziúrtól mit sem mertem nejjéről; egyáltalában a hárem lakóiról se ő, se én egy árva szót nem szóltunk. Egyszerre betoppant egy ébenfekete kis csinos szerezcsen, tetőtől talpig vörös színbe öltözve, gunyája aranyos himzésekkel gazdagon kisujtásozva, urának és nekünk cigarettéket és kávét szolgálva; e kis szerezcsennek mozdulatai oly gyorsak, graciaiózusak és ruganyosak voltak, hogy a szem gyönyörrel nézte ő ébenségét, a kedvest.

A zongora egy ajtó mellé volt elhelyezve. Ő magassága a hangszerre mutatva fölkérte Nándor tanítványomat, ha vajjon nem akarna-e ő zongorázni? ő szemmel intett nekem, hogy nem, én pedig a pasának megmagyaráztam, hogy ő tulajdonképen nem is zongorász, mert ő is a hegedűn képezi ki magát, s a zongorát csak mint kísérem használja.

— És így ő nem fog játszani? — mondá a pasa.

— Igen, — felelém — kísérni fogja hegedűmet.

— Értem, — jegyzé meg a pasa — nem méltóztatnék tehát valamit a hegedűn játszani?

— Örömmel, — és a kis szerezcsennek inték, hogy hozza el hangszeremet. Eltűnt, vissza is jött hegedűm tokját kezében tartva. — Mindez egy percz műve volt.

A kis szerezcsen mozgott, ment, jött; de hogyan járt, kelt? — ő villámlott, valóságos élőtelegráf jelképe volt.

A siri csöndet halk beszédünkön kívül mi sem zavarta. Hegedűmet meghangoltam, és kezdtem egy török Sárki-t (népdalt) játszani. Az is csendes darabka volt, nagyon illett az ünnepélyes nesztelenséghez; midőn a darab közepéhez jutottam, selyem szövet suhogását véltem hallani az ajtó mellett; a hol pedig a zongora volt, ott alig hallható halk beszéd ütötte meg fületem! Ahá, gondolám magamban, körül vagyunk véve a hárem szépeitől, és úgy is volt, mert ő magassága is a két ajtó felé pillantott. Vége volt az első darabnak, a pasa hangosan nyilvánítá tetszését, a két ajtó felé nézegetett, és azt mondá: „elhallgatnám napokig az ilyen magyar és török dallamokat,“ bók bókot követett, mindig reám és a két ajtó felé nézegetve. Én csak Nándorra, hegedűmre, a pasára, és a szerezcsenre néztem. Az ajtó felé csak alig merék egy oldalpillantást vetni. Megkezdém a második török népdalt, melyet török tánczene

követett; e darab is csöndes volt, de fokozatosan növekedett, mindinkább erősebb crescendóval.

Egyszerre a kemény függöny szép kéz által félretolatott, és előttem állt fátyolozatlanul egy peignoire-féle gazdag kék nehéz selyem ruhában Kabuli pasa szép neje, hátrább állott (ezek odalisquek lehettek*) két hölgy, sárga és vörös selyem ruhában, az egyik nagyon fiatal, a másik mintegy harmincz éves, az egyik csinos, a másik kevésbé csinos. — A zongora melletti függöny mindig mozgott, de ott semmi sem volt látható. Én a zenét folytattam. Abba nem hagytam volna a világot sem, csak hogy szemlélhessem tovább is a keleti nagyurias családi látványt. Erre alkalom máskor úgy is alig lesz. Játszottam tehát folyvást mintegy másfél óráig, magam is alig tudom már mit; magyar nótákat, törököt, Chopint, még John Field-től is egy nocturne-t. Kabuli pasa fölkel, kezemet megszorítá, Nándort megcsókolta, (az ajtó-függöny a zongora mellett ekkor nagyot lebent) én mosolyogtam, újra játszottam; a pasa egymásután szörpölgeté a kávé, cigarettézett, csibukozott; pihenéskor én is kávéztam. — A nők az ajtó-függönyt ki és be húzták, végre csevegni kezdtek. Tetszésüket szemükkel adák tudunkra; mindebben kecs és méltóság volt. Kabuli pasának rettenetes jó kedve lett. Nekem is. A hangok a hegedűből egyre röpködtek a légtérbe. Csupa izgékonyosság uralkodott!

A kis cserkesz fiú örömeben egyszer apjához, másszor anyjához szaladt, mindenütt a legédesebb csókokkal fogadtatva.

Csak két lény maradt az egész érdekes jelenet alatt mozdulatlanul.

Az egyik volt a villanyos kis szerezsen, a másik pedig Nándor tanítványom. Ez szóke, ama fekete, mintha szénné égették volna.

Ime t. olvasó, ez volt az a nevezetes (unikum) koncert a háremben, mely Konstantinápolyban oly nagy feltűnést okozott, s melynek híre még hazánkba is eljutott.

Reményi Ede.

Trenk magdeburgi börtöne.

A múlt századbéli korlátlan fejedelmi hatalomnak legismertebb, legünnepeltebb és leginkább megsiratott áldozatai sorába tartozik báró Trenk, — szerencsétlen áldozata merész elbizottságának, az alattomos irigységnek, büszke szellemi tulajdonainak és korlátlan kény-akaratnak, kinek története és hősi szenvedései kortársait meleg részvétre ragadák s mai napon sincs feledve.

1740-ben tizenhat-éves korában lépett a porosz hadiszolgálatba. Ő volt a leggyönyörűbb tiszték egyike a fiatal II. Frigyes király testőrségében, s annak szeméi alatt

*) Odalisque annyit jelent mint: szobába való. Jele, hogy régi szabású török a nót nem tartá egyébnek tetszetős bútorzatnál.

fejlődött pompás ifju-erejében. A király csakhamar megszerette s előre léptette, de fájdalom! a király szép húga, Amália hercegnő is szerette. Mindakét köteléknek — a királyi kegynek úgy mint a hercegnő szerelmének — csakhamar és fölötte hirtelen kelle megszakadnia

Trenket bevádolták a király előtt, mint árulót, az osztrák hadseregben szolgáló híres és rettegett parancsnok, báró Trenk unokafivére levén, s minthogy az ifju büszkesége miatt nem akará magát igazolni, a király bizonyosnak tartá a titkos szövetséget. De egész dühe csak akkor tört ki, midőn megtudá, hogy a szép, annyira kegyelt tiszt bizalmas viszonyban áll saját nővérel.

Trenk, ki kevéssel ezelőtt Csehországban egy elsörendű érdemjellel tüntettetett ki, most minden szertartás nélkül befogattatott, s Glatzban lön bebörtönözve. Ámbár minden tisztségétől és rangjától megfosztatott, fogsága csak hadbírói volt, s ezen eset nem igen volt feltűnő.

A király maga is csak egypár megbánó szóra várt, hogy kegyenczét ismét szabadon bocsáthassa.

De az ifju, elbizott és gazdag Trenk sokkal büszkébb jellemű volt, mintsem hogy kért volna, sőt inkább azon törte fejét, hogy menekülhetne meg saját ereje által. Ez egyszerűsmerés szellemének, hatalmas testi és lelki erejének s kalandvágyának igen csábos színben tünt fel. Szerencsétlen kísérletei által felboszantá a királyt, s megszilárdítá gyanúját. Trenk szigorúabban tartatott, s mégis sikerült neki egy Schell nevű őrtiszt segélyével 17 hó mulva igen merész módon megmenekülhetni. Most Ausztriába ment, ott százados lett, aztán Moszkvában élt, és végre egy örökség végett Danzigba jött, hol őt II. Frigyes befogatta s a magdeburgi erődbe vitette.

Itt kezdődött most a majdnem 10 évig tartó barbár, s annyira bámulandó martýrsága az akkor 30-éves Trenknek.

Először egy kazamatába jött, mely egy kicsiny, magas, vastag falaktól környezett tér, melynek ablaka nagyon magasan volt alkalmazva s erős rácsozattal ellátva. Az ágy vasrudakkal volt a földhöz erősítve, úgy hogy azt nem lehetett elmozdítani. Trenk, ki erőteljes ép ember létére nagyon erős étvágygyal bírt, csak másfél font fekete kenyeret kapott naponként és egy korsó

vizet, így az éhség folytonosan kinzá őt. Két hóig kétségbeesetten tűrte sorsát, aztán kiragadá őt ritka lelki ereje ezen tétlenségéből, s újra gondolkodni kezdett, hogyan menekülhetne e börtönből.

Először is addig dolgozott, míg a vasrudakat sikerült az ágyról levennie, melyeket aztán faltöröként használt. Ezekkel emelé ki a padlat tégláit, s aztán hozzáfogott lyukat vájni a falba, melyet a vizsgálat napján szépen berakott a kiszedett téglákkal. Fáradhatlanul dolgozott hetekig; megnyert egy őr, ki kést adott neki, melylyel hihetetlen módon elősegíté tervét. Hat hó múlva a hét láb vastag falnak már csak egy rétegét kelle áttörnie.

A levelek következtében, melyeket titokban az örök által juttata barátjai kezeihez, reszelőket és még egy kést kapott; egy levelét azonban, melyet az osztrák követhoz intézett, pénzt kérvén osztrák birodalmi jószágainak gondnokaitól, a titkár elsikkasztotta s elárulta a parancsnoknál.

A terv meghiusult, s Frigyes király, kinek tudtára adták ezen hihetetlen vállalatot, most azt parancsolá haragjában, hogy Trenk számára különös börtönt kell építeni a csillagsánczban, a hol az mai napig is látható.

És a király arra kényszeríté Trenk nővérét, hogy fizesse meg fivére kinbörtönének építési költségét!

Ezen új börtönben vasat vertek lábaira és meztelen derekára egy vas-karikát, mely egy erős lánczczal karvastagságu rúdhoz vala erősítve, mely két-lábnyi hosszú volt, s végeihez vasalták kezeit. Később nyakára is kapott vaskarikát. S így 68 font vasat viselt elsoványodott testén — és mégis menekülésre, szabadulásra gondolt. Egy kést tudott magának megőrizni, s ez vala reménye ezen magányos, sötét, csak midőn a nap fényesen sütött, kissé megvilágított börtönben, melyben — kegyetlen boszú! — neve, Trenk, vörös téglával a falba volt kirakva, alatta egy halálfejes sirkő, mely alá el leend temetve. Azt hitték, hogy rövid idő múlva el leend temetve holtan, — némán, — örökre!

Trenk vastermészete elviselé ezen természetelleni helyzetet is; hetek múlva megtanulá, hogyan mozoghasson vasaiban; és aztán újra a szabadulás őrző eszméjével kezdett foglalkozni, — szabadulni a lán-

czoktól és a börtönből. S valóban keresztüldörzsölé a kézbilincset, kihajlítá a kapcsot, mely a rudat a derékvassal összeköté, s eltörte lábbilincsenek két karikáját. Most szabad volt, a vasak leestek róla — s a nyomorult késsel hozzáfogott a négy, tenyéryni vastag faajtóknak átmetszéséhez, melyek börtönéből kivezettek. És a roppant munka sikerült az utolsó ajtóig. Közvetlen a célnál levén, még néhány napi munka, még egy-két óra, s a sánczárókba juthatott volna! De most eltört a kés — és kétségbeesetten metszé keresztül a megmaradt csonka darabbal ütereit, hogy elvérzés által halálát előidézze.

Az örök, kik másnap reggel ijedten az ajtókat feltörve és Trenket vérében találták, megmentették, hogy elevenen tartsák meg újra a sirnak. Az ajtókat vaslemezzel borították be, és ezentul csak az őrző szülhetett még szabadulási eszmét.

Betegség, bánat, szenvedés jött a szerencsétlenre, de ő még sem csüggedett. Egy, már azelőtt megvesztegetett katonával, ki gyakran őrt állott börtöne előtt, új tervet gondolt ki. Gifford, a segélyező, papírt, tollat, gyertyát, taplót és kohát csempészett hozzá, s elküldé vérrel irt leveleit Bécsbe, melyekre pénzt küldtek neki vagyonából, hogy az örököt megvesztegesse s a szükségét megszerezhesse. Most újra dolgozni kezdett, s ez reményt nyújtott a merész férfinak. Meztelenen, kezeivel ásott egy aknát a csillagsáncz alapja alatt, hiven segítve Gifford által. De leveleinek egyike elárulá őt, s ámbár az ásott földalatti lyukat nem fedezték fel, de az ablakokat beszegeztek, s ezáltal fölötte nehézé tették a megvesztegetett örökkeli közlekedést. S miután a hét-éves háború kitört, újra megvasalták, erősebben, s végre nyakörvénel fogva a falhoz lön forrasztva. Hogy lett volna most még a menekülés lehetséges? Trenk, a köszánalom tárgya, meg volt törve erőben, reményben.

Az őrség tisztjei benső részvéttel viseltettek sorsa iránt; óhajtván és eszközölvén, hogy kinjain könnyithessenek, s szabadulását lehetővé tegyék.

Megtágitották vasait, s még egyszer megkísérlé az előbbi úton a szabadba juthatni. És ismét — midőn már célát ért, — felfödözé őt egy be nem avatott őr. Most már épen ördögnek tartották. S elbizottan

játszá ezen szerepet a korlátolt eszű tépáncsnok előtt, kinek nyíltan és diadalmasan elárulá menekvési módját.

Uj kinok, uj vasak, uj zsarnokság volt a következés Négy évig megvizsgáltatott minden óranegyedben, felköltötték álmából is. De ezt is megszokta e rendkívüli ember. E négy év alatt azzal foglalkozott, hogy serlegekre, a milyeneket szivesen adtak neki, — szöggel képeket véssen, és ezen serlegek általa versekkel is ellátva, eladattak s becses nevezetességnek tekintettek. Sőt egyikök, mely Mária Terézia kezeibe jutott, kiszabadulásának szolgált okául.

De mielőtt ennyire jutott, Trenk vakmerő szelleme újra meg újra gondolt arra. Egyszer ugyan oly tervet is forralt, hogy a magdeburgi őrséget felláztatja és Magdeburgot hatalmába keríti. Az 1763-ki béke azonban Mária Terézia és Amália hercegnő közbenjárására visszaadá neki — majd tiz, borzasztó fogságban töltött év után — a szabadságot.

Ausztriában, hová ezután ment, a császárnő kinevezé őt ezredesnek, némileg pótolni akarván vagyonát, melytől őt gondnokai megfosztották.

Aztán Aachenben élte életének legnyugodtabb napjait mint író és — borkereskedő. De geniális, tettvágyó merész szelleme megunta a nyugalmat, Frigyes király utóda későbbben visszaadá neki poroszországi elkobzott jószágait. De ezen kalandos életének mégis regényes és tragikus véget kelle érnie: Robespierre befogatta őt, mint idegen emisszáriust, két nappal saját bukása előtt, és kivégeztette 1794. július 25-én Párisban. Ama daczos büszkeséggel, mely egyrészt szerencsétlenségének oka volt, ment a halálba is. De sorsának legszomorúbb részét mégis a magdeburgi börtönben élte át. S.

Színház és művészet.

➤ Nemzeti színház. Aug. 21-től szept. 5-ig előadattak „Egy millió,“ vigj.; „Lalla Roukh“ opera; „Fiesco,“ szomoruj., először; „A büvös vadász,“ opera; „Szökött katona,“ színmű; „Fiesco,“ szomoruj.; „Bánk bán,“ opera; „A kísértés,“ színmű; „A fehér nő,“ opera; „Egy nő, kinek elvei vannak,“ vigjáték; „Zampa,“ opera, uj betanulással először; „Don Caesar de Bazan,“ színmű; „A szövetségesei,“ vigj.; „A fehér nő,“ opera; „Gauthier Margit,“ dráma; „Zampa,“ opera.

➤ A nemzeti színház új operái a jövő idényben Verdi „Don Carlosa“ és Adelburg „Zrinyi“ je lesznek. Gounod „Romeo és Juliát“ nem igen adhatják elő, mivel a vezérkönyvért Párisban igen sokat (5000 ftot) kértek.

➤ A philharmóniai társulat megalakult, s elnöke Erkel Ferencz lett. Óhajtjuk, hogy eredménye minél több philharmoniai hangverseny legyen a téli idényen át.

➤ Egy bécsi lap ténynek mondja Radnótfáy úr visszalépését, s egy „baloldali regényirót“ említ helyére, valószínűleg b. Podmaniczky Frigyes. Hogy e hír hiteles-e: nem tudjuk.

➤ Nagy terveket pengettek egy operaszínház állítására. Kissé rossz élcz operánk jelen állapota közt, hogy épen most merült föl ujjalag, de óhajtjuk, hogy az egész terv, minélelőbb valósuljon, mert a diszes keretbe aztán mégis csak jobb képeket remélhetünk, mint a minőket most látunk hetenkint háromszor a kerepes-uti nemzeti színházban. Akkormajd a dráma is szabadabban mozoghat. A „P. N.“ fölsorolja azon terveket, melyeket „illetékes“ helyen a nemzeti színház reformjára nézve megállapítottak. A legelső pont az a régen óhajtott kívánság, mely eddig szegénységünkön és más egyebeken tört meg, hogy t. i. az operát külön kell választani a drámától, s a lehető rövid idő alatt új színházat építeni. Ez új színházba fog költözni a dráma s megtartja az eddigi subventiót, és a „nemzeti“ czímet. Az operaszínházat ő felsége a király civillistájából fogja segíyezni. Mindkét színház a kultus-miniszterium hatásköre alá fog tartozni. — A nemzeti színházra nézve mi is hallottunk híreket és pedig azt hiszszük, szintén illetékes forrásból. A mi értesülésünk azonban sokban különbözik. Nem lévén fölhatalmazva e terveket nyilvánosságra hozni, csak annyit említtünk meg, hogy ezek szerint az opera semmi esetre sem marad meg a kerepesi-uton levő színházban, melynek színpada ugyis szük az operák fényesebb kiállításához, s átalakítása sem vezetne célhoz. Az új színház lenne az operáé, s oly fényesen építenék, mely mint épület méltó legyen a főváros díszéhez, mint színház pedig egy ország fővárosához. A subventióra nézve is más terv van. Mindezt azonban előbb az országgyűléshez tartozik, hol ez ügy talán már a tavasszal tárgyalás alá kerül. (F. L.)

➤ A budai népszínház kéthavi működéséről, s a jövedelmi és kiadási mérlegről következő kimutatást küldött be Molnár György igazgató: Két hó alatt volt 50 előadás. Ezek közt 12 eredeti mű, 15 ujdonság, 4 nagyobb szerű látványosság. Uj darabok s pedig eredetiek: „Özvegy Pitykeiné“ vigjáték, „Szilaj betyár“ népszínmű, „Szent korona“ drámai allegória, „Hasznos orvosság a nősülésre“ vigjáték, „Aesopus“ vigjáték, „A szent korona varázsa“ dráma és „Zrinyi a költő“ drámai jelenetek. Idegen művek: „A jó falusiak“ vigjáték, „Egy nő vétke“ dráma, „Egy férj vétke“ vigjáték, „Samil“ drámai látványosság, „Gyönyörű,“ „Egy helyett két anyós“ és

„Csak mama“ vigjátékok. „100 rabló“ látványosság. Két havi összes bevétel volt: 9056 ft. 59 kr. Napi költségekre, fölszerelésekre, beruházásokra, írói díjakra kifizettetett 3652 frt. 51 kr. Tehát maradt tiszta jövedelmül 5404 ft. 8 kr. E tiszta jövedelemből a működő személyzet havi fizetése szolgáltatott ki.

↗ A nemzeti színház zenészeiből alakult philharmóniai társulat minden évben hat klasszikus hangversenyt készül adni.

↗ A nemzeti színházat Radnótfáy ur szíves készséggel s minden díj nélkül átengedni ígérte a philharmóniai társaság déli hangversenyeire. E készsége elismerésreméltó, mert általa előmozdítja a magasabb zene érdekeit. Különben a nemzeti színház operája is nyer e vállalattal, mert a zenekar semmi által sem tökéletesbülhet jobban, mint a remek művek előadásával. A hangszeresek könnyű kezelést, a kifejezést, a finom árnyéklást leginkább symphoniák játzsása által sajátítják el. Az igazgató tehát nem csak szívélyesen, hanem ildomosan is cselekedett, midőn a színházat a társulat céljaira átengedte, s ez által a terv valósulását jelentékenyen elősegíté. A farsang előtti idényben négy philharmóniai hangversenyt fognak adni. Az első november 17-kén lesz, melyben Beethovennek itt még sohasem hallott nagyszerű D-dur miséjét fogják előadni. (Meggjegyezzük, hogy e nagy mester csak két misét szerzett.) A többi hangverseny decz. 1. és 15-én, továbbá január 5-ik napján leend. Ez utolsóban Beethoven nagy 9-ik symphoniáját adják elő. A program még nincs megállapítva, de Schumanntól, Volkmanntól és Goldmarktól több művet vettek föl a műsorba; ez utóbbi-tól a „Sakuntala-nyitányt“ is.

↗ A hangverseny-hírek szaporodnak. Grün hegedűművész, mint tavaly, úgy az idén is fog tartatni hat quartett-estélyt. A Spiller-féle quartett-estélyeket is megtartják. Ezek elseje nov. 24-én lesz.

↗ A művész-világ figyelme most ép úgy csügg Meiningen és Weimaron, mint néhány nap előtt Salzburgon a diplomatáké. A meiningeni zene-ünnepély aug. 22-kén a lehető legfényesebb eredménnyel tartatott meg; a nap hőse Liszt Ferencz. A kritikusok költökké lettek, s a költők kritikusokká; a lelkesedés és a magasztalás általános. A hangversenyben előadták a „Hegyi symphoniát“, s a lapok azt irták, hogy Liszt a vakmerő Phaeton, ki a nap lovai által el hagyja ragadtatni fényes szekerét, csak azért, hogy huszonnégy óra alatt kétszer kerülje meg a földet. A meiningeni herczeg házrendje nagy keresztjével tüntette ki. E kitüntetésben részesült Reményi Ede is, kit a herczeg ez által kért föl arra, hogy bár a programon kívül, a hangversenyben részt vegyen. Már kiléptekor is zajos tapsokkal fogadták; játéka pedig elragadott mindenkit. „Hallgató magyarját“ ismételtették. A diszebédén igen kitüntették a magyarokat, s sok toasztot ittak a magyar nemzet és művészet fölvirágzá-

sára. Meiningenből a művészek nagy része Weimarba utazott, hol aug. 28-kán a Wartburgnak 300 éves fönnállását ünnepelték.

Hirharang.

* (Ő Felségöket) e hó közepére várják. Egy-két napi Budán időzés után Gödöllőre mennek, hol a kastély körüli munkálatok már be vannak végezve.

* (A budai jótékony nőegylet) krisztinavárosi kiseddóvodája javára Királyné Ő Felsége 300 frtot, Szaniszló Ferencz nagy-váradai püspök pedig 200 frtot adományoztak.

* (Miniszttereink) nagy része már itthon van. Andrassy, Mikó és Gorove szombaton reggel megérkeztek. Horváth Boldizsárt és b. Eötvöst pedig e hétre várják. Lónyay pénzügyminiszter csak akkor jó vissza, ha a bécsi küldöttség bevégezte dolgát.

* (Az országgyűlésről) most már azt beszélük, hogy szeptember vége felé hívják össze. A „Lloyd“-nak azt is írják, hogy Klapka Gy. honvédelmi miniszternek van kijelölve. Derék volna, ha igaz lenne. Klapka elve az, hogy alkotmányunk igazi biztosítékát csak egy nemzeti sereg képezheti.

* (Tisza Kálmánt) 160 szavazattal választák meg a dunántúli ref. egyházkerület főgondnokává. Ellenfele — Lónyay Menyhért — 60 szavazatot nyert.

* (Kiss Ernő) volt-honvéd-altábornagy, a feledhetlen 13-ak egyike, igen nagy ur volt. Majdnem 5 millió értékű volt a vagyona, melyet lefoglaltak. E vagyonok már visszaadattak a törvényes örökösöknek, s Torontálban telekkönyvileg át is irattak. Az örökösök következők: Kiss Miklós, Karácsonyi Lászlóné örökösei, Hamvayné-Kapdebó Antonia, Kapdebó István, Somoskövy Antalné szül. Kapdebó Johanna, Gotiborszkyné szül. Jakabfy Anna, Balás Frigyesné szül. Lászlófy Mária, Jakabfy Ágnes, Csiky Jozefina férjezett Ivády Béláné, Csiky Antonia, Simay Kristófné szül. Jakabfy Juliána, Dániel János és Boborné. A többi követelők pör útjára utasítottak. A hálás örökösök, mint a „Hon“-ban olvassuk, az altábornagy földi maradványait Ittebéről az eleméri családi sirboltba akarják szállítani, s ott hamvai fölé egy hozzá méltó emléket emeltetnek.

* (Türr tábornokot) e hóban haza várják nejével együtt. Csak rövid ideig fog itthon maradni.

* (A honvéd-segélyezés ügyében) a miniszterium már megtette az intézkedést, hogy azok, kiknek helyzete rögtöni segélyt kíván, később megállapítandó nyugdíjuk vagy segélyjárandóságukba betudandó előleget kaphassanak. Erre nézve egy bizottságot nevezett ki Budapesten, mely addig, míg a törvényhatóságok beküldik a szükséges adatokat, a segélyezések ügyét vezetni fogja. A bizottság elnöke Tóth Vilmos belügyminiszteri tanácsos; többi tagjai Ascher-

mann Ferencz honvédelmi miniszt. titkár, Gorove Antal, gr. Vay László, Szathmáry Miksa, Hauser Károly és Czillich Edmund volt honvédtisztekből áll. A bizottság már megkezdte működését.

* (Haynald Lajos) kalocsai érsek ujjalag fényes jelét adta hazafias tudományszeretetének, s áldozatkészségének. Tizezer frtról szóló földterhermentesítési kötelezvényt adott az akademiának.

* (A koronaherczeg) születésnapján Polák híres gyufagyáros százezer frtot tett le azon czélból, hogy szegény tanulók számára Rudolphineum nevű kollegiumot építsenek; ez a jövő születésnapkor nyílnék meg.

* (Földvály Károly,) az olaszországi magyar legió utolsó ezredese, 450 frankot küldött, részint a honvédalapra, (100 frank), részint több honvédegyletnek, a kivégzettek szobrára (50 fr.), az írói segélyegyletnek (50 fr.), Egressi Gábor síremlékére (10 fr.), s Kisfaludy Sándor zalai sírkövére (10 frank.)

* (Kossuth Lajos) „munkája megtakarított fillérjeiből“ száz forintot küldött a váci honvédelemkre. Rövid kíséző levelében megjegyzi: „A multak dicsősége nagy nemzeti kincs. Nagy emlékezetek alapítanak a népeknek nagy jövőndőt, mert nemes forrásai a hazafias nagy tetteknek.“

* (A magyar gazdaszonyok) egyletének augusztus havi választmányi ülésében, az inséges időben küldött pénzsegélyezésekért utólagosan beérkezett több köszönő-levelet olvastak föl, és az árvaleány-növeldebe több leánygyermeket vettek föl, kiknek számával az egyletnek kiadásai is szaporodván, elhatározták egy nagy népünnepély rendezését, melyet a városligetben szept. 8-án készülnék megtartani. Az egésznek rendezését Damjanich Jánosné elnökle alatt működő bizottmányra bízták, melyhez több polgárt kérnek föl. Köszönettel vette az egylet a Basty Imre ur által ujjalag küldött 20 frtnyi segedelmet; ez összeg az általa szerzett és kiadott „Tavaszi ibolya“ czimű műnek eladásából az egyletnek felajánlott részét teszi. — Hálásköszönetet szavaztak az egylet növeldejében minden jutalom nélkül működő tanár uraknak, névszerint Cselkó és Varga László uraknak, a vallásban tett oktatásért; továbbá Mihályik, Guthál és Barza uraknak, kiknek érdekek nélküli fáradozásai következtében az árvák egy év leforgása alatt már is szembetűnő előmenetelt tettek. Új tagokul jelenték be: alapítónak Flesch Mórné 200 frttal, Gömbös Jánosné, Tavasz Antalné urnóket és Prohászka Endre urat 100—100 frttal; igazgatónak: Burghárd Ferenczné és Zikó Olga urnóket. A választmány megbizásából Sztupa György jegyző.

* (Az „Eszterházy-képtár“-ra) vonatkozólag a hivatalos lap közzétette az elhunyt herczeg iratát, mely szerint ő nem csak maga, hanem „fia és örököse: Miklós“ nevében is beleegyezését adta, hogy e képtár jövőre az akadémia palotájában őriztessék. E szerint herczeg Eszterházy Miklós nem csak a lovagiasság miatt, hanem jogi tekintetben sem vonhatja el a képtárat az akademiától,

mert rája nézve is kötelező nyilatkozat van az akademiánál.

* (Ehrbar zongorája,) mely a királyné gödöllői termébe van szánva, pompás mű. A billentyűzet fölött álló diszes czimtablán a „Szózat“ és „Hymnus“ több lelkesítő versszaka olvasható arany betűkkel.

* (Követválasztás.) Pesten a Józsefvárosban országgyűlési képviselővé Csernatony Lajost választották meg Ráth Károly ellenében. A megválasztottat, ki a baloldal hive, a városi polgárok másnap nagyszerű fáklyás-zenével tisztelték meg.

* (Monaszerly és Kuzmik) udvari divatáru-szállítók üzlete homlokán pár nap óta griffek által tartott nemzeti czimer diszlik. A gazdagon aranyozott mű azon izléssel van elrendezve, mely e czég minden készitményeit jellemzi, és mely az említett kereskedőket azon kitüntetésre tette méltókká, hogy udvari szállítókká neveztesse ki.

* (Dr. Heinrich és társai) is lóvonatu vasutat akarnának építeni a „Zrinyi“-tól a városligetbe. Erre nézve ajánlatot is tettek. A város azonban az eddigi társulatot kínálja meg hasonló föltételekkel, s ha ez nem fogadná el azokat, csak akkor adna engedélyt Heinrich és társainak.

* (Damjanics tábornok pecsétnyomóját) Nagy Sándor, most Aradmegye első alispánya őrizte meg, s azt a napokban a tbnok övegyének küldte meg. Damjanicsné meleg sorokkal köszönte meg. „Bárha a rejtekből kikerült mind ezen tárgy — mondá többi közt — szegény hazánkra szerencse-jóslattá válnának.“ Egyszer-smind kijelenti, hogy az érdekes tárgyat a muzeumnak fogja ajándékozni.

* (A császár-fürdőben) szombaton tartották meg a honvéd-alap javára a tánczvigalmat. Az idő kellemes volt, a gyógyudvart diszesen kivilágíták, hanem közönség nem valami nagy számmal jelent meg. Általában az idén nem voltak oly kellemes s népes tánczestélyek a császár-fürdő sokat emlegetett platánjai alatt, mint az előbbi években. Szombaton a jó kedv is hiányzott. A katonatisztek — alkalmasint dualistikus érzelmektől vezérelve — szokatlan nagy számmal jelentek meg a honvéd-bálon. A csárdás és valzer is békével megfértek egymás mellett. Éjfél körül már oszlani kezdett a közönség.

* (Pákh Albert síremlékére) a gyűjtések jó eredménnyel folynak. Keleti Gusztávot és Székely Bertalant a kezelő bizottság már föl is szólította, hogy terveket készítsenek.

* (A népszínház) ruhatárának Karácsonyi nevű budai szabómester egy szép magyar diszruhát ajándékozott. Egyik lap egyszersmind a főurak figyelmébe ajánlja a népszínház ruhatárát, mert a koronázási menetből fönmaradt csatlósi és cselédségi ruházatoknak alig találhatnának jobb helyet, mint ott.

* (Az Eszterházy-javak) zárgondnoka tudatja, hogy a herczegi központi pénztár szeptember 15-ikétől kezdve kifizeti az Eszterházy-

sorshuzás 1866-diki nyereményeit, s más egyéb szelvényeket a mulasztási kamatokkal együtt.

* (Az állatkert) érdekes lakókkal szaporodott. Figyelmessy Fülöp amerikai állat küldeményeinek nagy része már megérkezett s látható is. Legtöbb nézője van s lesz sokáig az óriás kigyónak, mely a majomház belsejében egy diszes üvegkalitkában van elhelyezve. Feltűnő állatok: az ugynevezett pókmajmok, melyek a majomház fürge lakói közt láthatók. Ezeken kívül vannak még új kapuczinus-majmok, egy vörös hangyász, öt szép délamerikai madár a hokkók egy kisebb fajából, arák, papagájok stb. Mind igen szép és ép állatok, s nagyban növelik az állatkert érdekességét.

* (Az Orczy-kertben) az irói segélyegylet javára mult vasárnap rendezett ünnepélynek nem volt oly nagy közönsége, mint remélték, s mint óhajtották volt a jótékony cél érdekében. Az ünnepélynek kiválóbb érdekes része tehát — vagyis a részvét — elmaradt: a többi rész pedig olyan volt, mint a népnepélyeké szokott lenni. Először a kötél-táncost vette körül a tömeg, aztán szétozsolva hallgatá a két zenekart. A „nemzeti“-nek nevezett zenekarnak az volt a legnagyobb hibája, hogy épen a csárdásokat és népdalokat játszotta gyarlón. A budai dalárda előadása tetszett legjobban, s az esti kivilágítás. A jövedelmet alkalmasint fölemésztik a költségek.

* (Huszonöt éve lesz) okt. 5-dikén, hogy Vörösmarty országos hírű „Fóti dalát“ elmondta a fóti szüreten. Tavaly tervben is volt, hogy negyedszázados jubileumát ünnepélylyel fogják megülni. Azért most a „F. L.“ egy felszólalást kapott, mely azt kérdezi: vajjon csakugyan megtartják-e ez ünnepélyt az idén? Azon esetre pedig, ha a terv netán abban maradt, a felszólaló emlékezetbe kívánja hozni, s a következő indítványt teszi: „Kívánatos lenne hogy ne mulasztunk el oly alkalmat, melylyel összeköttetésben nem csak egy koszorus költő emlékét üljük meg, hanem az irodalom iránti érdekelttségnek is kifejezést adunk. Az ily érdekelttség kitüntetése mindig jó hatása, mert éberent tartja a figyelmet. Ez alkalmat is meg kell tehát ragadni. Október 5-ike az idén szombatra esik, de az ünnepélyt 6-dikára kellene halasztani a vasárnap kedvéért, hogy minél többen jelenhetnének meg. Az ünnepély mindenesetre Fóton tartandó meg, és pedig — föltéve, hogy a tulajdonos megengedi — azon szerény szülő-ház előtt, hol Vörösmarty először mondá el „Fóti dalát.“ Ideje volna tehát, hogy az ünnepély rendezésére egy bizottmány alakuljon.

Vidéki posta.

△ (Klapka tábornokot) Temesvárra utaztában több helyen zajosan üdvözölték. Szegeden a volt honvédek zászlók alatt, zenekarral és üdvözlő beszéddel fogadták. Zengett a Klapka-induló. Klapka ifju angol nejét angol nyelven üd-

vözölték, mire a szép hölgy azt felelte, hogy ezentul Magyarország leányának tartja magát, s hiszi, hogy rövid idő mulva nem lesz tolmácsra szüksége, midőn érzelmeit kívánja kifejezni.

△ (Képviselő választások.) Fülöp-Szálláson egész nap tartó szavazás után újra Szász Károlyt választották meg, Polányi ellenében. A győztes párt nagy lelkesedéssel élteté Deák Ferenczet, a minisztereket és a megválasztottat. — Sopron nagybajomi kerületében Halmosi Endrét választák meg közfelkiáltással; a bassa-hidi kerületben Trifunác Pált ismét egyhangulag. — Torontál n.-sz.-miklósi kerületében pedig Dániel Jánost, az elhunyt Rónay János helyére.

△ (Pozsonyban) aug. 16-án temették el Pál inkás István volt-honvéd alezredest. 4—5000-en kísérték ki. A „nemzeti kör“ tagjai gyászba vont nemzeti lobogóval, a honvéd-egylet fátyolozott zászlóval jelentek meg. Piros bársony vánkoston vitték a babérkoszorus meztelen huszárkardot. A koporsón, melyet volt-honvédek és szőlőműves polgárok vittek, cserkoszorú volt. A sirnál Szebereányi tartott gyászbeszédet, és volt-honvédek alkalmi gyászéneket adtak elő. Az öreg vitéz, ki a forradalomban oly hősileg harczolt, a magyar husárnak igazi ősjellege volt.

△ (Az erdélyi színházi választmány) emlékiratot készített a kormányhoz a végett, hogy a kolozsvári nemzeti színház magasb állásra emeltesse s rendszeres segélypénzben részesüljön.

△ (Klapka Györgyöt) Nógrádmegye Illava választó kerülete felkérte, hogy fogadná el képviselői megbizását. Ugy halljuk, hogy hirneves hazánkfia el is fogadta. Hir szerint Temesvár is készült őt e diszes állomással megkínálni.

△ („A székely néplap“) emlékoszlopot indítványoz a székely hősnek, Gábor Áronnak, és adakozásra hívja fel a honfiakat.

△ (Az zsolczeni csatatéren) elesett honvédek maradványait a borsodi honvédegylet felásatta, s nem régiben ünnepélyesen temetteté el diszes helyre egy közös nagy sirba, melyhez Szathmáry Király Pál engedte át a helyet. A sir fölé az egylet emléket is szándékozik állítani.

△ (Szegszárdon) közelebb hangversenyt tartottak a honvédalap javára. Ez alkalommal ft. Nagy János dunaföldvári plebános 100 frrtal váltotta meg belépti jegyét.

△ (Temesvártt.) mint egy német lapban olvassuk, azzal az eszmével foglalkoznak, hogy a jeles német költőnek, Lenau Miklósnak születés-helyén, Csatádon, emléket állítanak, vagy legalább is azt a házat, melyben született, emléktáblával jelölik meg.

△ (Pécsett) Kossuth nevenapjára nagy-szerű kivilágítást és fáklyás-zenét terveztek. A kivilágítás megtörtént, de a fáklyás-zenét megakadályozta a dühöngő vihar. Kossuth nevével többször járt már vihar.

△ (A komárommegyei honvédsegélyegylet javára) Konkoly Thege Miklós aug. 24-én műkedvelői hangversenyt rendezett Komá-

romban. A tiszta jövedelem 168 frt 70 kr. volt. Nagy-Rőczén (Gömörben) is tartottak a honvédelmi alap javára műkedvelői előadást, mely 72 frt 31 krt jövedelmezett.

△ (Győrött és vidékén) aug. 24. és 25. közt oly vihar és felhőszakadás volt, melyre alig emlékeznek. A hegyekből lerohanó víz több marhát, sőt egy gyermeket is elragadt. Jégeső is volt, mely a szőlőkben tett nagy kárt. A városban annyira meggyült a víz, hogy a földszinti s alacsonyabb fekvésű lakásokból kiöntötte a lakókat. A vihar után a kis békák milliói ugrándoztak a város területén.

△ (Kalocsa mellett.) Fogtű közelében a viddini orosz konzul a gőzhajóról a Dunába ugrott, s a vízbe halt. Mint mondják, örülsi roham lepte meg, és pedig azért, mert útjában arról értesült, hogy egyik török határhelységben két orosz emisszariust elfogtak és agyonlőttek. Ez esemény hatott annyira kedélyére. Épen Eszék-ről Pestre utazott s kíséretében volt neje két gyermekével.

△ (Segesvártt) Hull Józsefet választák képviselőnek.

△ (Debreczen város) közgyűlése Oláh Imre ottani ifjunak, kinek a szobrászatra szép tehetségei vannak, 300 ft. évi segélyt határozott két évre, hogy magát képezhesse. E határozat nagyon dicséri a város műszeretét.

△ (Kálmánchey Gábor.) Debreczen nem régiben elhunyt egyik legderekabb polgára, végrendeletében következő összegeket hagyományozott: a debreczeni ingyen-tanításra 2000 frt. és föltételeesen még 6 darab gőzmalmi részvényt. 2000 frtot ösztöndíj fejében két főiskolai tanulóknak. A tápintézetnek 1000 frtot. Az új fejtői ref. ekklesiának 400 frtot; ennek kamatját a fiú- és leány-tanítók huzandván örök időkre. Azonkívül még több apró hagyományban tüntette ki jótékonyágát, s a közügyek iránti buzgalmát.

△ (Vajda-Hunyad várát) jelenleg Schmidt bécsi építészeti tanár és 12 tanítványa rajzolják le minden oldalról. A tudós építész a kormány költségén utazott le Vajda-Hunyadra, azon czélból-e, hogy a hely színén tett tapasztalatok nyomán kijavítsák az érdekes romokat, és e nagy emlékü várat a késő kornak is átadják; vagy azért, hogy összedölte után csak rajza maradjon meg, nem tudjuk. Az érdekes góth romok nagyon meglepték a látogatókat, és Schmidt szavai szerint kevés hasonló van Európában. Egyik kísérője majd megjárta Károly-Fehérvárt, a mint nyugodtan a székesegyházat rajzolgatta. Kémnek nézték s vizsga szemekkel tekinték. A beregszászi eset azonban nem ismétlődött, a rajzoló idegenben csakhamar fölismerték, hogy osztrák, s megtudták hogy miért rajzol.

△ (Az aradi német lap) szerkesztőségénél a Lenkey tábornoknak állítandó emlékszoborra eddig 220 frt. 70 kr. gyűlt össze.

△ (Szaporodik a sok ásvány-forrás.) Nógrád megyében is Csalárban, (Tallián Gy. úr

birtokán) fődöztek föl egyet, — hír szerint — Thán Károly vegytanár azt mondta volna, hogy a koritnyiczai vízzel vetekszik. Nem kétkedünk, hogy az új ásványvíz igen jeles, csak azon kétkedünk, hogy Thán K. ily általánosságot mondott volna. Nem tehetette ezt annál kevésbé, mert Koritnyiczának többféle forrása van.

△ (Szebenben) egy mészárosnak sokba került egy itcze bor. Ennyiben fogadott valakivel hogy az utcán jövő első szép asszonyt megcsokolja. Ez a szerencsétlenség egy szomszéd falubeli csinos papnét ért, ki díszesen öltözve haladt az utcán, midőn a mészáros átkarolta és megcsokolá. E miatt törvény elé idézték, hol azzal védte magát, hogy tulajdonképen egy csókban rosz nincs, A törvényszék persze másképen gondolkozott. A csókot becsületsértésnek vette s a mészarost 15 frtra s háromnapi fogságra ítélte.

△ (Parádon) a fürdő helyiségben közelebb szerencsétlenség történt. A tánc- és társalgó-termekre rászakadt a plafond. A robaj, a rombolás a legnagyobb zavart, ijedséget idézte elé. A terem fölött e szakadás perczében három fürdőseleány volt a fürdő-ruhák mosásával elfoglalva: ezek a lehulló plafonddal a táncterembe zuhantak s szánalomraméltón összezuhtak magukat. Kettő közülök egészen elvesztette emberi alakját, egyik kezét s lábát törte. Ha a szerencsétlenség négy órával később történik, a legszomorub kimenetelt vonja maga után.

A nagyvilágból.

‡ (Napoleonról s a két császárnéről) az új „Presse“ salzburgi tudósítója következőleg ír: III. Napoleon valamivel nagyobb és testesebb, mint közönségesen rajzolni szokták. Egyszerű fekete, bársony galléru, begombolt kabátjában, fején alacsony cylinderrel, feszesnek látszik. Teste még erőteljes, járása szilárd és könnyű, arcvonásaiból nagy erély szól, s a barátságos mosoly, melylyel jobbra-balra üdvözlést osztja, arcának éles, észlelő kifejezését csak kevéssé változtatá meg. Sárgás-barna arcza az első pillanatra elárulá sajtáságos, bronz-szerű színezetével a Napoleonidát; sűrű haja és hegyes, de nem túl nagy áll-szakála szürkés szőke. Napoleon ifjú korában határozottan szőke lehetett. „Hanem a császárné! — kiáltanak fel türelmetlenül olvasónőink, — minő Eugenia, a szép tündér, mily színben van?“ Az első pillanatra azt mondjuk, ő egy kis, zömök hölgy, friss, gyöngéd színnel, csodálatos piczi lábakkal. Egyáltalában nem vakít el, s hosszabb ideig kell szemlélnünk, és csak ekkor vesszük észre arczélenek nemes metszését, s tesszük azon észrevételt, hogy a szép asszony megfoghatlanul fiatalnak látszik. Haja még mindig a legszebb szőke, egész megjelenése egy valódi erőteljes, inkább angol, mint spanyol jellegű szőke hölgyé. Eugénia császárné föltünően rövid fehér selyem kettős szoknyát, s ugyanezen anyagból testhez álló mellénykét, frakk-szárnyacskaival

viselt; mindkét ruharész finom fekete díszítéssel volt ékítve, azután kis, Ristori-kalapot sötét fátóval, melyet egy pillanatra hátravetett. A két császárné egymással beszélgetve, vagy az udvari elfogadó-salonban egymás mellett ülve, a legcsodálatosb ellentétet képezi. Császárnénk magas, nyulánk termete a kis, teljes Eugénia mellett, a sötét haj a szőke mellett, a méltóságos uszály a kurta, a topánkákat egészen szabadon láttató szoknya mellett: mind ellentét. Császárnénk gyöngéd, virágszépességű jelenség, Eugénia császárné földies szépség. E kevés szóval a kettő közti ellentét a legjobban ki van fejezve.

‡ (Sarolta császárnéről) a „Pall-Mall-Gazette“ azt írja, hogy eddig oly gyógyítási rendszernek volt alávetve, melyet nem lehet eléggé kárhóztatni. Csak megütközéssel lehetett hallani azon nyilvánosságra jutott töredékes közléseket, melyekből kitűnt, hogy a szerencsétlen fejedelmi hölgy majdnem egész idejét tökéletes magányban töltte. A legkitűnőbb orvosok, kik az elmebetegség körül eddig észlelődtek, rég megállapíták azon gyógyítási rendszert, hogy minden gyógyszer közt első helyen áll a szenvedők figyelmének saját gondolataiktól elvonása, kellemes hatású tárgyakkal és környezettel veendő körül, s azon kell működni, hogy a multtal minden összefüggésbe jövő tárgyat eltávolítsanak. Sarolta császárné pedig Miramareban épen ellenkezőleg oly helyen s környezetben élt, mely régebbi időkre emlékezteté. Ekkép nem lephet meg senkit a hír, hogy a szerencsétlen hölgy elmezavara folyvást tart. A gyógyítását elvállalt belga orvos először is azt kötö ki, hogy egész más rendszer szerint gyógyíthassa, mert elmezavara nem tartozik azok közé, melyeknél nehéz az elme gyógyulását óhajtani, mivel az ő elmezavara a legmélyebb búskomoly jellegű. Most sokkal aggasztóbb, mint akkor lenne, ha az előállott értelem egyszerre előidézne veszteségének ismeretét, s felköltené a képességet a megnyugvásért való küzdésre, mely egy mind vallásos buzgóságánál, mind természeti képességénél fogva kitűnő szellemre nézve elérhető lenne. — A belga lapok már is írják, hogy Sarolta császárnét ritkán hagyják egyedül és szórakoztatni igyekeznek. Még mindig nem tudja férje gyászos végét. Sarolta császárné ismét festetet, a mi régebben kedvencz foglalkozása volt. A tervuereni park egy részét festi, hol a háttérben Miksa császár lovagol néhány mexikóival.

‡ (Napoleon császár Augsburgban.) A Salzburgba utazás alkalmával (aug. 18.) Napoleon e városban több órát töltött. Ide ifjúkori emlékek csatolják, s most meg akarta tekinteni mindazon helyeket, hol egykor megfordult. Legelsőbben is nejével a Fugger-Weissenhorn-Kirchberg gróf birtokában levő palotát kereste föl. Gyermekkorában itt lakott volt anyjával, Hortensával. Egy negyed óraig időzött ott, s egykori játszóhelyén, a kertben egy ágat tört le, s elvitte magával emlékül. Meglátogatták az iskolát is, hol Napoleon tanulmányait végezte. Dr. Mezger

gymnasiumi igazgató fogadta, kitől a császár élénken kérdezősködött egykori tanárai felől. Ezek közül már csak kettő van életben, kiket Napoleon a becsület-rend keresztjével tüntetett ki. Megnézte legelőbb azon emléktáblát, melyet a gymnasium emelt III. Napoleonnak, mint egykori látogatójának. Fölkereste a tantermeket is, s azokban megmutatta a császárnénak a padokat, melyekben ült. Különös élénkséggel mutatta meg egyik ablak rájárára vésett s még most is olvasható nevét: „Napoleon Lajos.“ Ez emlékezetes helyről aztán egyenesen az indóházhoz mentek. A tömeg most zajosabban üdvözlé, mint érkeztek. A császár az augsburgi előjárósággal folyvást németül beszélt.

‡ (Mexikóból) megerősítik a hirt, hogy Miksa császár árulóját, Lopezt megölték. Salm-Salm herceget pedig egy jul. 31-ki tudósítás szerint halálra ítélték.

‡ (Külföldi lapok) minden tartózkodás nélkül írják, hogy a salzburgi látogatás alkalmával a két uralkodó közt szóba jött a francia trónörökös és Gizella főhercegnő egybekelése is.

‡ (Párisból) közelebb egy küldöttség fog Bécsbe menni, s Franciaországba viszik a reichstadi herceget (II. Napoleon) hamvait.

‡ (Aberlini „Bazár“) női kézmunka-jutalmaiból az idén négy magyar hölgy is részesült: b. Jósika Julia (feledhetlen regényírónk özvegye), Glanz Emilia Makóról, Kutrovitz Luiza Sopronból s Hennicke Teréz Győrből.

‡ (Egy Ausztráliába vándorolt magyararról) érdekes közleményt ad a „V. U.“ Neve: Wekey Zsigmond, Zemplénből való. 1849-ben Kossuth egyik benső segédtsíztje volt, és kimenekült. 1853-ban egy londoni tanodában az ércizme tanfolyamát bevégezve, ausztráliai aranybányákba ment szerencsét próbálni. Azonban aranyásó helyett tanár lett Mellbourneban, s derek angol könyveket irt. Első művei ezek: „A magyar nyelv szerkezete és eredetéről,“ s „A szólozszeret, annak hasznossága és jövője Ausztráliában.“ Ez utóbbi folytán Viktoriában a borászati egyesület titkára lett. Később az otagai kivándorlás akadályozása végett a kormány biztosa lett Otagában. Könyve, melyet ekkor „Otaga aranybányái és más természeti kincsforrásai“ czímen irt, több kiadást ért, s Londonban is nagy keletre talált. Mondják, hogy Wekey egyművelt skót leányt vett nőül és számos családja van. Öröm hallani, hogy magyar ember Ausztráliában is hogy fel tudja küzdeni magát.

‡ (A sz.-pétervári legmagasabb köröknek) ismét akadt egy érdekes tárgy beszélnivalója. Egy nagy zajt ütött házasság ez. Az előkelő s nagybefolyású Tibrow gróf julius havában tért vissza indiai utazásából Szentpétervárra, s közelebb azzal lepte meg a világot, hogy egy valószínűs indus hölgygyel hintóba ülve, ismerőseinek mint nejét mutatta be. Mindenkit meglepett, mert házasságáról senkisé tudott semmit addig a pillanatig, mig nejét ő maga személyesen be nem

mutatta. A grófné erősen rézszínű, ritka szép természetű s a maga nemében bájosnak mondható fiatal nő. Az indus nyelven kívül még az angol nyelvet tördeli. Párisi divat szerint van öltözve, és egész megjelenésében több kellem van, mint gondolni lehetne. A gróf — ki már 40. évét meghaladta — szenvedélyesen szereti nejét. Tibrow grófnét mindenütt „gangesi virág“nak nevezik. Eddig még nem jelent meg sehol. Csupán akkor láthatták, midőn férje bemutatta.

‡ (Lyonban) nagy feltűnést okoz a következő eset. Az ottani szinpadon közelebb Etsel Hermin kisasszony tánczolt, egy igen bájos rajmelléki fiatal hölgy, ki Lyon lyonainak nagyon megzavarta fejét. A rejtélyes eset az „Esmeralda“ előadása után történt. A bérkocsi az öltöző előtt állt, hogy haza vigye Etsel kisasszonyt és anyját. Előbb Etsel kisasszony lépett a hintóba, de abban a pillanatban bezárult az ajtó az anya előtt, s a bérkocsi gyorsan elrobogott. Etselné kiáltott utána, de végre is azt gondolván, hogy a kocsi abban a véleményben hajtattott el, hogy már ő is beült, és kiáltását nem hallotta meg, egy másik kocsi ült, és haza hajtattott. De Etsel kisasszony még nem érkezett meg. Anyja nyugtalanul várt rá félóránig, akkor visszament a színházhoz, de leányát sehol sem találta. A kisasszony eltűnt nyomtalanul, úgy hogy sejteni sem lehet: hova. Általános vélemény szerint: nőrablás történt, s minthogy ez a mai világban ritkaság, képzelni lehet mennyit beszélnek Etsel kisasszony esetéről, kit az egész város ismert, s ki egy gazdag kereskedő fiával már jegyben is járt. A rendőrségnek sem sikerült ez ügyben semmit is földeríteni, vagy valami nyomra vezetőt találni. A rendes bérkocsi azt mondja, hogy ő a mondott este azt az utasítást kapta, hogy ne várjon az előadás után. Be is bizonyította, hogy abban az időben máshol volt elfoglalva. E szerint egész idegen kocsi várt Etsel kisasszonyra, s az anya most már emlékezik, hogy az ajtót egy férfi-kéz huzta be előtte. Az elrabolt hölgy jegyese mindent elkövetett, hogy valamit kipuhathasson, mozgásba hozta a távirát, a rendőröket, hanem jegyese nyomtalanul eltűnt. Azt sem sejtik, ki lehet elrablója. Szóval, az egész eseten a legmélyebb titok fátyola borong.

‡ (A csapás, mely Velenczét érte.) mindazokat mély fájdalommal fogja eltölteni, kik a művészet iránt érdeklődnek, kik Velence pompás műkincsei által elragadtatva voltak. Velence legnagyobb székesegyháza San Giovanni Paulo, ugy építészeti becsére, mint az abban felhalmozott felséges műkincsekre nézve, egyike vala Velence legkitűnőbb nevezetességeinek. A napokban kellett volna e székes-egyházat a hozzátartozó dominikánus-kolostorral együtt a kormánynak átven-

nie. E végett az abban találtató műkincsek, a templomhoz tartozó Madonna-kápolnában voltak összehordva. Óriás olajfestvények Tiziantól, Paolo Veronesetól, Tintoretótól, Gian Bellinótól, freskok Palma, Bassano és Sansovintól, műmetszvények Brontalinótól, a világhírű márványdomborművek a bibliai történetből Bonaffa, Morandi, Tagliapietra és Morleithentől, szobrok Canovatól és ennek mestere Tagliapietrától egy sereg más hasonlíthatlan műkincsesel, mely anyagi értékét tekintve 14 millió frankot képviselt, mi pedig a műértékét illeti, az épen megbecsülhetlen. Mind ezen fenséges műrecek most már csak por és hamu, a lángok martaléka lettek. Aug. 16-kán reggeli 5 órakor, midőn épen néhány dominikánus barát a szomszéd klastromból a templomba lépett, hogy reggeli imáját végezze, a Madonna-kápolnából sűrű füst gomolygott eljűk. A mint a kápolna ajtait kinyitották, rettenetes látvány tárult eljűk, az egész kápolna egy lángtenger volt s minden fáradság meghiusult arra nézve, hogy e pompás műkincseknek legalább egy részét megmentse. A tűz csakhamar áttört a tetőn, mely iszonyu ropogással leomlott s csupán egy ég felé nyuló lángoszlop jelezte a helyet, hol a drága műkincsek állottak. A katonaság és az oda sietett közönség egyesített fáradságának sikerült végre a tüzet elfojtani, de a kápolnában találtató műkincsekből semmit, de semmit nem lehetett megmenteni, megszenesedett márvány s hamvadozó vászonrongyok egyedüli maradvány a nagy mesterek műveiből.

Rejtvény.

Jósa Lászlónétól.

2. 3. 3. 5. A nének nélkülözhetetlen. = *olhu*
 9. 8. 6. 2. 9. A szelid és vadlud így teszen. = *gagog*
 4. 2. 3. 5. 6. A ki ezt jól végzi, = *bolob*
 1. 8. 3. Itt magát jól érzi. = *balb*
 7. 2. E nélkül nincs ize az ételnek. = *oo*
 3. 5. Ha szép, benne sokan gyönyörködnek. = *lo*
 1—9. Mindnyájan futunk utána,
 S hány juthat el révpártjára! = *boldog*

A lapunk 16-ik számában közlött rejtvény értelme: „Haboru.“ — A 15-ik szám rejtvényének megfejtését utólag beküldé: Csizék Jánosné.

TARTALOM. Nők köre: Általános divattudósítás. K. Beniczky Irmától. — A minták magyarázata. — A beteg gyermekek ápolása. Dr. Rudolf E.-tól. — A hus. Dr. Scharlautól. — Konyhászat. — Havi teendők. K. I.-tól. — Olvasó-asztal: Szépészeti levelek egy hölgyhöz. Oeser Keresztélytól. — A szerelem. (Költ.) Kuliffay Edétől. — Néprománcz. Palásti Sándortól. — Minő csalódás! (Beszély.) H. B. Szilárdtól. — Magyar hangverseny egy háremben. Reményi Edétől. — Trenk magdeburgi börtöne. S.-tól. — Színház és művészet. — Levelezés. — Hirharang. — Vidéki posta. — A nagyvilágból. — Rejtvény.

Melléklet: Mintarajzok.

Főmunkatárs:
KULIFFAY EDE.

Kiadó-tulajdonos:
HECKENAST GUSZTÁV.

Felelős szerkesztő:
K. BENICZKY IRMA.

Nyomatott Heckenast Gusztáv nyomdájában Pesten, 1867. (Egyetem utca 4-ik sz. alatt.)